

KARKERÊN HEMÛ WELATAN Û GELÊN BINDEST YEKBIN !

XEBAT

JI BO RIZGARIYA KURDISTAN

(KOVARA NAVENDÎ YA RIZGARÎXWAZÊN NETEWAYÊN KURDISTANÊ -K.U.K.)

* HEVKARÎ PROGRAMI, TEMEL SİYASAL GÖRÜŞLER VE PROGRAM HEDEFLERİ

* KUZEY-KÜRDİSTAN'DA İDEOLOJİK-POLİTİK VE ÖRGÜTSEL BİRLİK SORUNU VE BİR DÖNEMİN DEĞERLENDİRİLMESİ (3)

* TKP, KEMALİZM VE KÜRT ULUSAL SORUNU

* EMPERYALİZMİN BUNALIMI YAPISALDIR

* SEMİNER LÎ SER: HEVKARÎ ÇIMA BELAV BÛ ?

9

www.arsivakurdi.org

HEVKARÎ PROGRAMI

Xebat'ın 7. sayısında "Beşli Platform (Hevkari) üzerine bir açıklama" başlıklı yazıyla, uzun bir dönem beş kuzey-Kürdistan'lı Ulusal-Demokratik örgüt arasında sürdürülen güç birliği çalışmasının gelişim süreci, bu süreç içinde boy veren sorunlar ve platformun başarısızlıkla sonuçlanmasının nedenlerini kamuoyuna açıklamıştı.

Adı geçen yazıda, "Beşli platform 12 Eylül'den sonra Türkiye ve Kürdistan'da birlik/ittifaklar sorununda yürütülemekte olan en uzun erimli ve kapsamlı bir çalışma olup, en ciddi adımlardan biridir" belirlemesi yer alıyordu. (XEBAT, Sayı 7, sayfa 5). Biz bu değerlendirmenin doğru olduğuna inanıyoruz. İnanığımız içindir de, Hevkari'nin -sonucu olumsuz da olsa- yarattığı değerlere sahip çıkıyoruz. Bu değerlerin yalnızca hareketimize yönelik değil, bir bütün halinde Kürdistan Devrimci-Demokratik güçlerine yönelik olduğunu söylüyoruz. Dolayısıyla, elde edilen kazanımlar sadece K.U.K siyasi hareketinin bir kazanımı değil, genelde Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinin elde ettiği önemli bir mevzidir. Bu mevziye sahip çıkıp bunu daha da ilerletmek gereklidir.

Yukarıda bahsettiğimiz konuyla ilgili olarak, XEBAT'ın 7. sayısındaki yazıda şöyle diyorduk: " Olumlu ve olumsuz yanlarıyla bu dört yıllık çalışmaya, oluşturulan program taslağına ve yaratılan ortak değerlere sahip çıkılmalıdır. Dört yıllık çalışmayı görmezlikten gelmek ve bu zengin deneyden yeterince yararlanmamak asla doğru

olmaz. Oluşturulan program taslağı, içindeki geri noktalar ayıklanarak geliştirilmeli ve daha da netleştirilerek Kürdistan Ulusal Demokratik Halk Devrimini (UDHD) hedefleyen eksiksiz bir program haline getirilmelidir.

Biz programa bu haliyle de sahip çıkıyoruz. İlerde bu programı üzerinde anlaşılan haliyle de yayınlayacağız. Ancak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu programda geri bulduğumuz ve net olmayan bazı noktalar da vardır. Örneğin "Bağımsızlık" sorunu, "Mücadele Biçimi" ve "dört parça arasındaki ilişkiler meselesi" vb." (XEBAT, Sayı 7, Sayfa 23-24)

Yukarıda adı geçen program, Hevkari'nin "Temel siyasi görüşler ve program hedefleri" dir. Bilindiği gibi Hevkari platformunda üç ayrı program üzerinde çalışmalar yoğunlaştırılmıştı. Bunlardan birincisi, bahsettiğimiz " Temel siyasi görüşler ve program hedefleri" dir. Bu program, Kürdistan'a yönelik olan programdır. İkinci program, Türkiye Devrimci-Demokratik güçlerine yönelik programdır. Üçüncüsü ise,, "Acil Talepler" başlığı altında hazırlanan program taslağıdır.

Adı geçen her üç program da, önce "Program Hazırlama Komisyonu" tarafından taslak olarak hazırlanmış ve Hevkari güçlerine sunulmuştur. Örgütlerin programlar hakkında sundukları görüşlerden sonra değişiklik önerileri üzerinde tartışılmaya geçilmiştir. Tartışmalar sonucu, birinci program, yani Kürdistan'a yönelik program, bazı değişiklik ve eklemelerle kabul edilmiştir. Diğer iki program üzerinde ise anlaşma sağlanamadan platform dağılmış/dağıtılmıştır. Bu yüzden Hevkari güçlerinin üzerinde mutabakata vardıkları program adı geçen Kürdistan'a yönelik programdır. İkinci ve üçüncü programlar ise taslak durumunda kalmışlardır.

Biz, K.U.K siyasi hareketi olarak, Hevkari ile ilgili daha önceki değerlendirmemizde de belirttiğimiz gibi, Kürdistan'a yönelik programa, bu haliyle de sahip çıkıyoruz. Bu haliyle de diyoruz, çünkü; programda eksik ve düzeltilmesi gereken birçok nokta vardır. Ancak değişik sınıf güçlerinin birlik/ittifak sorunlarında asgari hedeflerde birleşerek ortak paydalar bulma zorunluluğu, bizim için Hevkari çalışmalarında da geçerli olmuştur. Her konuda kendi siyasi görüşlerimizin programda yer almasının olanaksız olduğu bilincinden

hareketle; bir takım eksiklik ve açıklıkları bağrında taşısa bile, Kürdistan'a yönelik temel programa imza attık.

Dört yıl gibi uzun bir çalışma sonucu üzerinde anlaşmaya varılan Kürdistan'a yönelik "Temel siyasal görüşler ve program hedefleri" başlığı altındaki programı, Kürdistan Devrimci-Demokratik kamuoyuna sunuyoruz. Zaten daha önce de bu programı "üzerinde anlaşmaya varıldığı şekliyle" yayınlayacağımızı belirtmiştik.

Kürdistan Ulusal Demokratik hareketleri arasında birlik/ittifak sorunlarının hala tüm ağırlığıyla tartışıldığı böylesi bir dönemde; Kuzey-Kürdistan'lı beş örgütün uzun bir çalışma sonucu anlaşmaya vardıkları programı sunmanın oldukça faydalı olacağına inanıyoruz. Ayrıca, Hevkarî'nin çalışmaları hakkında geniş bilgiye sahip olmayan Devrimci-Demokratik kamuoyunun da, bu çalışmalar hakkında daha detaylı ve materyalli bilgilere sahip olması sağlanmış olacaktır. Bizim için bu da oldukça önemli bir nokta ve yerine getirilmesi gerekli bir görevdir.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Kamuoyuna sunduğumuz Kürdistan'a yönelik temel program hakkında şimdilik herhangi bir yorumda bulunmayacağız. Programa yönelik eleştirilerimizi ve bu programdaki eksiklik ve düzeltmeleri, ilerde geniş bir değerlendirmeye tabi tutacağımızı belirtmek isteriz. Programın hazırlanışı sırasında netlik olmadığından veya yanlışlığından dolayı karşı çıktığımız konulara ilişkin platformda belirttiğimiz görüşleri de, adı geçen bu değerlendirme yazısında ele alacağız. Şimdilik, esas olarak bu programı (üzerinde anlaşmaya varıldığı şekliyle) en geniş kitlelere ulaştırmayı hedefledik. Yararlı olacağı inancındayız.

TEMEL SİYASAL GÖRÜŞLER VE PROGRAM HEDEFLERİ

Ülkemiz Kürdistan yüzyıllar boyu Osmanlı ve İran imparatorlukları arasında bölünmüş olarak kaldı. Kürdistan Halkı bu iki despot devlet tarafından ağır biçimde sömürüldü ve ezildi. Birinci dünya savaşı sonrasında Ortadoğu haritası değiştiğinde, Kürdistan da, sınırları emperyalistlerin çıkar ve çabalarına uygun biçimde çizilen bölge devletleri arasında yeniden bölündü.

Halkımız, iki yüz yıla yakın süredir ki ağır zulme ve sömürüye, ulusal boyunduruğa karşı ülkenin dört bir yanında ayaklanıyor, sayısız kurban veriyor. Ancak bu direnişler her keresinde gerici ve zorba bölge devletlerinin ve emperyalistlerin çabalarıyla yenilgiye uğradılar. Kürt halkı günümüze kadar bölünmüş ve tutsak olarak kaldı. Ülkemiz yerüstü ve yeraltı kaynakları bakımından dünyanın sayılı zengin ülkelerinden biri olmasına karşılık, halkımız derin bir yoksulluk ve toplumsal gerilik içindedir. Bu kaynaklar sözkonusu devletler ve onların emperyalist efendileri tarafından en ağır biçimde sömürülüyor. Bu nedenle Kürdistan'ın her parçası sözkonusu devletlerle emperyalistlerin ortak bir sömürgesi durumuna düşmüş, ekonomik ve toplumsal gelişme baltalanmış, feodal ve aşiretçi yapı şu yada bu ölçüde kendisini korumuştur.

Bu parçaların hiç birinde Kürt halkı ulusal-demokratik haklara sahip değildir. Kendi dilini özgürce kullanmasına, kültürünü geliştirmesine bile olanak tanınmıyor. Halkımızın ulusal ve demokratik nitelikte her türlü hak istemi bu devletlerin her biri tarafından ağır suç sayılıyor ve terör uygulamasına yol açıyor. Sömürgeci güçler halkımızı yoksayıyor, onun ulusal kişiliğini, kültürünü yok etmek, onu eritip ortadan kaldırmak için her türlü zor ve hile yöntemlerine baş vuruyorlar.

Ne varki ülkemizi parçalayan, halkımızı zincire vuran düşmanların tüm bu çabaları, geniş bir ülkede yaşayan ve sayıca yirmi milyonu aşan halkımızın kurtuluş azmini yok edemedi. Aksine, ulusal kurtuluş mücadelesi son yıllarda giderek kitleleştiği ve gündün güne yükselmektedir. Bu gün Kürdistan'ın Irak ve İran'ın elinde bulunan parçalarında güçlü bir partizan savaşı yer alıyor. Halkımız, ulusal direnişini ezmek isteyen güçlü, modern orduları püskürtüyor. Suriye'nin egemenliğindeki Kürdistan parçasında halkımız ulusal demokratik hakları uğruna mücadele yürütüyor. Türkiye'nin egemenliğindeki Kürdistan parçasında ise, sömürgeci rejimin tüm baskı ve zorbalığına rağmen ulusal hareket hızlı bir gelişme gösteriyor. Bu nedendir ki sözkonusu sömürgeci devletler büyük bir telaş içindedirler. Onlar, geçmişte olduğu gibi bugün de halkımızın mücadelesine karşı sıkı bir işbirliği halindedirler. Türk cuntasının zorba Bağdat rejimiyle anlaşarak partizan hareketini ezme amacıyla ordusunu Irak Kürdistanı'na sokması bu işbirliğinin hangi boyutlara vardığını gösteriyor.

NATO ve özellikle bu saldırgan pakt içinde yer alan ABD emperyalizmi, Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş mücadelesinden büyük ölçüde tedirgindir ve Ortadoğu'daki çıkarlarını sarsacağı endişesiyle, onun ezilmesi için bölgedeki gerici rejimlerle, özellikle de sömürgeci Türk devletine büyük destek sağlıyor.

Ancak, düşmanın gücü ve azgınlığı ne olursa olsun, halkımız kurtuluş mücadelesini zafere ulaştırmakta kararlıdır ve hiç kuşkusuz bunu başaracaktır. Ülkemizi kurtarmak, yoksulluğa ve zulme son vermek, ileri ve insanca bir yaşam kurmak için mücadeleden başka yol yoktur.

Halkımızın kurtuluşu en başta onun özgüçleriyle, bu zorlu mücadelenin gerektirdiği çabayı, özveriyi göstermekle, yurtsever güçler arasında sıkı bir birlik sağlamakla mümkündür. Yurtsever güçlerin birliği, kitleleri mücadele alanına çekmenin ve düşmanın oyunlarını boşa çıkarmanın temel bir koşuludur. Bu amaçla bir araya gelerek Kürdistan'ın Kurtuluşu için Birlik (Hevkari Bo Rızgariya Kurdistan-HEVKARÎ)'yi oluşturan örgütlerimiz, Kürdistan'ın Türkiye devleti tarafından sömürgeleştirilmiş parçası (Türkiye Kürdistanı) üzerindeki sömürgeci boyunduruğu yıkmayı, ülkeden emperyalizmi kovmayı, ve demokratik bir halk cumhuriyeti kurmayı amaç edinmişlerdir.

Örgütlerimizin bu günkü aşamada üzerinde birleştikleri program Ulusal Demokratik Devrim programıdır. Devrimci ve yurtsever güçlere düşen görev, öncelikle sömürgeci boyunduruğu kırmak, ulusal baskıya ve zulme son vermek, ulusal ekonomi ve kültürü gelişme yoluna sokmak, bununla ve bir toprak devrimiyle Kürdistan'da hala şu veya bu ölçüde varlığını sürdüren feodal-aşiretçi ekonomik ve toplumsal ilişkileri ve bundan kaynaklanan sömürü ve baskıyı tümüyle tasfiye ederek toplumu demokratikleştirmektir. Toplumun devrimci dönüşümünün sürdürülmesi için öncelikle ulusal demokratik devrimin başarılması gerekir.

Ulusal Demokratik Devrim hedeflerini programlaştıran güç ve eylem birliğimiz, bir yandan bu program uğruna mücadele ederken, diğer yandan onu gerçek anlamıyla omuzlayabilecek bir cephe için koşulları her yönden olgunlaştırmayı ve kendisini ulusal demokratik bir cepheye dönüştürmeyi amaçlamıştır. Ayrıca örgütlerimiz, güç ve eylem birliğinin, örgütler arasında ideolojik görüş ayrılıklarının giderilmesi ve işçi sınıfı hareketinin örgütsel birliğinin sağlanması yolun-

daki çabalara da katkıda bulunacağı kanısındadır.

Emperyalizmin ve bölgedeki gerici zorba devletlerin çıkarlarına uygun olarak parçalanmış olan Kürdistan'ı bölen sınırlar, ülkemizin coğrafi, ekonomik ve toplumsal birliğini, halkımızın gelişimini engelleyen yapay ve zoraki sınırlardır. Halkımız bu sınırları tanımadı, tanımayacak. İlerde Kürdistan'ın birden fazla parçasında ulusal boyunduruk kırıldığı ve böylece ulusumuz kaderini özgürce belirleme koşullarına kavuştuğu zaman, biz, devrimin çıkarlarını göz önünde tutarak ülkenin birliği için çaba göstereceğiz.

Yine, belli tarihi koşullarda, Türkiye Kürdistanı devrimi ile genel olarak Türkiye devriminin çıkarları gerektirdiği durumlarda, biz, her iki halk arasında eşit cumhuriyetlerin bir birliği olarak demokratik bir federasyonun teşkilinden de yana olacağız.

Sömürgeci ve emperyalist güçlerin ülkemizi gönül rızasıyla, kansız ve savaşız terk etmeyecekleri açıktır. Onlar bu güne kadar halkımızın ulusal ve demokratik nitelikte her türlü istemine, baskı ve sömürüye karşı her türden tepkisine terör ve zorbalıkla cevap verdiler; bugün de halkımızın direnişini boğmak için ordu ve polis gücünü seferber etmişlerdir. Buna karşı halkımızın da zora baş vurma gerekliliği ve doğal hakkıdır. Devrimci ve yurtsever örgütleri ve geniş halk yığınlarını ulusal kurtuluş mücadelesinin büyük özveri ve çaba isteyen daha zor dönemlerine hazırlamak temel görevdir. Birliğimiz, zafere ulaşmak için barışçı ve barışçı olmayan, silahlı-silahsız, legal, yarı legal ve illegal, devrimci ve demokratik tüm mücadele biçim ve araçlarını koşullara uygun olarak tek tek veya bir arada, uyumlu biçimde kullanacaktır.

Bu amaçla bir araya gelerek oluşturduğumuz HEVKARİ, aşağıdaki temel program hedeflerini benimsemiştir ve bu hedeflere ulaşmak için mücadele eder.

-- Emperyalizmi kovmak, Türk sömürgeciliğinin ve yerli işbirlikçilerinin egemenliğine son vermek ve Kürdistan Demokratik Halk Cumhuriyetini kurmak;

Yasama yetkisini, genel, eşit, gizli ve tek dereceli seçimle oluşturulan Kürdistan Ulusal Meclisine, yürütme yetkisini bu meclis tarafından kurulan Halk hükümetine vermek; yargı yetkisini kullanmak üzere bağımsız, demokratik yargı organlarını oluşturmak;

Yerel yöneticilerin seçiminin ve görevlerine son verilmesinin halk tarafından yapılmasını sağlamak.

18 yaşını dolduran her kese seçme, 21 yaşını dolduran her kese seçilme hakkı tanımak;

Her kese düşünce, söz, basın, örgütlenme, toplantı ve gösteri hak ve özgürlüklerini tanımak, ırkçılığı ve faşizmi yasaklamak;

Cumhuriyet ve devrimin kazanımlarını savunma ve koruma görevini halk ordusuna ve halk milisine vermek;

-- Emperyalistlere, sömürgecilere ve yerli işbirlikçilerine ait tüm işletme ve tesisleri; ormanları, madenleri, göl, akarsu vb. gibi doğal zenginlikleri; enerji kaynaklarını; bankaları, sigorta şirketlerini, dış ticareti; radyo-televizyon, PTT, demiryolları, karayolları vb. toplum hayatı bakımından temel önem taşıyan işletmeleri kamulaştırmak;

Ağır sanayi başta olmak üzere ulusal ekonomiyi kurup geliştirmek; küçük sanayi ve ticareti korumak;

-- Bir toprak devrimiyle büyük toprak sahiplerinin topraklarına ve diğer üretim araçlarına el koymak. topraksız ve az topraklı köylülere bedelsiz toprak dağıtmak;

Kurdistan da tarım ve hayvancılığın gelişmesi ve modernleşmesi için örnek devlet çiftlikleri kurmak, köylü üreticileri kooperatifler içinde örgütlenmeye teşvik etmek; kredi, teknik donanım ve diğer tedbirlerle desteklemek.

-- Yoksul ve orta köylülerin, küçük esnaf ve zanaatkarların devlete, bankalara, toprak ağalarına ve tefecilere olan borçlarını iptal etmek; yoksul halk kesimlerinin ağır vergi yüklerini kaldırmak ve tüm çalışanları korumayı esas alan adil bir sistemi getirmek;

-- Çalışma hayatının her alanında sekiz saatlik işgünü geçerkil kılmak; Tüm çalışanlara genel ve siyasi grevi, toplu sözleşmeyi, işçilerin işyeri yönetimine katılmasını içeren sendikal haklar tanımak;

Lokavtı yasaklamak;

Eşit işe eşit ücret uygulaması getirmek;

Kadın ce çocuk emekliliğini koruyucu önlemler almak.

-- Kürtçeyi Kürdistan'da resmi dil haline getirmek;

İrkçı-şoven asimilasyoncu eğitim sistemine son vermek, biçimde ulusal özde demokratik bir eğitimi gerçekleştirmek, gençliğin ve yetişkinlerin eğitimi için köklü tedbirler almak, eğitimi tümüyle parasız hale getirmek; Kürdistan'da ulusal kültürün, bilim ve tekniğin gelişip serpilmesi için gerekli önlemler almak;

-- Kürdistan'daki ulusal azınlıklar (Arap, Ermeni, Süryani, Çerkez ve diğer halklar) üzerindeki her türlü ulusal baskıya son vermek, bunlarla birlikte Türk ve Azeri azınlıklarının ulusal demokratik haklarını güvence altına almak; çoğunluk teşkil ettikleri yerlerde bölgesel özerk yönetim hakkı tanımak, dil ve kültürlerini özgürce geliştirmeleri için gerekli olanakları sağlamak;

Kürdistan'da dinsel ve mezhepsel her türlü baskı ve ayrıcalığa son vermek; layiklik ilkesine uygun olarak her kese tam bir inanç özgürlüğü tanımak.

-- Tüm sağlık hizmetlerini sosyalleştirmek ve çalışanlar için parasız hale getirmek;

Yaşlı, sakat, dul ve yetimleri devletin bakım ve güvencesi altına almak;

Halkın konut sorununu çözmek;

İşsizliği yok etmek için gerekli önlemleri almak.

-- Kadınlar üzerindeki her türlü baskıya son vermek, onları toplum hayatında erkeklerle eşit konuma getirmek için önlemler almak.

-- Kürdistan'ın diğer parçalarında halkımızın yürüttüğü ulusal kuruluş mücadelesini desteklemek, bu parçalardaki ilerici-yurtsever örgütlerle sıkı dayanışma ve işbirliği içinde olmak.

-- Emperyalizme, faşizme ve sömürgeci burjuvazinin egemenliğine karşı Türkiye demokrasi güçleriyle işbirliği ve dayanışma içinde olmak; ortak bir cephe için çaba göstermek.

-- Bağımsız ve bağlantısız bir dış politika gütmek; emperyalizmin savaş kışkırtıcısı politikasına, silahlanma yarışına, sömürgeciliğe, fa-

şizme, ırk ayırımına ve diğher her türden gericiliğhe karşı dünya barış ve demokrasi güçleriyle, sosyalist ülkelerle, kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketiyle ve ulusal kurtuluş hareketleriyle dostluk ve dayanışma içerisinde olmak.

HEVKARİ, bu ortak mücadele ilkelerini ve ortak amaçları benimseyen tüm yurtsever, devrimci ve demokratik örgütlere, grup ve kişilere açıktır. Halkımızı, yüzyıllardır süren boyunduruktan, ülkemizi gerilikten kurtarmak ve insan onuruna yaraşır yeni bir yaşam kurmak için birleşelim. Zafere giden yolu kısaltmak, halkın derin acılarını ve yoksulluğunu bir an önce sona erdirmek için birleşelim. Kurtuluşumuz birliğe bağlıdır.

NOT: Örgütlerimiz bağımsızlık ve federasyon sorunundaki özgül görüşlerini korumaktadırlar.

KUZEY KÜRDİSTAN'DA İDEOLOJİK.POLİTİK VE ÖRGÜTSEL BİRLİK SORUNU VE BİR DÖNEMİN DEĞERLENDİRİLMESİ (3)

Ama bir koşulla! Devşirilmiş sakat mantıktan sıyrılıp, Kürdistan gerçekliğine dönerek ve Kürdistan devrimini -elbette dünyadan tecrit edilmiş haliyle değil- esas alarak... Bu aynı zamanda Marksizmin temelini teşkil eden "somut şartların somut tahlili" ilkesinin hayata geçirilmesiydi. Bu elbette ki, milliyetçi duyguların ve önyargıların kabarması olarak görülebilir veya öylece değerlendirilebilir. Gerçekten ve özellikle böylesi dönemlerde (yenilgi ve dağılmanın gündemde olduğu dönemlerde) milliyetçi eğilimler oldukça kamçılanabilir, gelişme yönünde zemin olabilecek temel dayanaklar bulabilir. Kürdistan'da şimdiden bunun örneklerini görmek mümkün. Buna dikkat etmek gerekir. Ve esas olarak bu ve benzeri -çok daha sol- tehlikelere karşı da Marksist-Leninistlerin müdahaleci, radikal tavırlarıyla karşı koymaları bir zorunluluktur. Ancak bu da Marksist-Leninistlerin bir bütün halinde toplum yaşamında maddi bir güç olarak varolmaları, etkili olabilecek düzeyde örgütlü bulunmalarıyla ilintilidir. Bu bağlamda ve özellikle de içinde yaşadığımız bu dönemde Marksist-Leninistlerin birliği daha bir önem arz ediyor.

Marksist-Leninistlerin birliği ise dayatma ve önyargularla sağlanamazdı. Somut-pratik önerilerle ve bir bütün halinde sorunları tartışarak belki aralanabilirdi. Bunun için de geçmişin dökülmüş tüm kirli alışkanlıklarına setler çekerek, sabırla, inatla ama son derece geniş ve tahammülkar bir anlayışla soruna yönelmek, ona yeni perspektifler kazandırmak ve çözüm yolları önermekle olanaklıydı. Dayatma, önyargı ve tahammülsüzlük yöntem değildi ve olamazdı. Yeni sorunların boy vermesinde belirli ve önemli fonksiyonlar taşıması bakımından da tehlikeliydi. Ayrıca, Kürdistan Ulusal Demokratik güçleri (hepsi değil) arasındaki ideolojik-politik ve örgütsel sorunlarda varolan ayrılık ve çelişkileri de fazla abartmamak, büyütmemek gerekir.

Besbelli ki, çeşitli güçlerle aramızda değişik konulara ilişkin temel ayrılıklar vardır. Zaten öyle olmasaydı, daha başından beri farklı yapılanmalarda yer almazdık. Ancak yine de politik hattı birbirine yakın güçler bir tek örgütsel yapıda yanyana gelebilirler. Eğer bu gün yanyana gelinmiyorsa bu yalnızca ve bütünüyle ideolojik ve politik sorunlarda farklı düşünöldüğünden değildir. Bunun elbette ki, daha değişik nedenleri vardır. Örneğın; ideolojik-siyasal ayrılıkları olmayan, hatta uzun bir süre aynı örgüt çatısı altında yer almış, mücadele etmiş, sınanmış ve devrimci kararlığı üzerinde kimsenin kuşkusunu olmadığı birçok yurtsever, devrimci, sosyalist insanımız, bu gün kendi örgütünden, örgütlü arkadaşlarından ayrılmış bir durumdadır. Bunların birçoğunun ayrılık nedenlerine baktığımızda, temelde ideolojik-siyasal sorunlar göremiyoruz. Ya pratik bir sorundan, ya herhangi bir örgütlü arkadaşıyla girdiğı basit bir çelişkiden, ya da daha değişik nedenlerden dolayı ayrılmış veya ayrılığa düşmüşlerdir. Bu şunun belirtisi ve kanıtıdır; Biz henüz örgüt ya da parti denen olguyu tümüyle kavramış, kavrayabilmiş değiliz. Ve sorunlara yaklaşımımız da büyük oranda soyuttur. Ülkemizin (sömürgecilik ve geri sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklanan) geriliğinin üzerimizde mutlak, ama henüz ciddi etkileri vardır. Feodal önyargular bizde çoğunlukla belirgin haldedir. Bu nedenle son derece duygusal ve tahammülsüzüz. Ufak, basit bir çelişkinin aramızda belirdeğı bir durumda, bir kaşık suda fırtına koparırcasına fıgan ediyoruz.

Kaldı ki, bir örgütsel yapıda (bu komünist parti de olabilir) esas alınması gereken şey; onun programı, tüzüğü ve eyleme ilişkin olan yanındır. Bunlarda birlik ve bütünsellik sağlamaktır. İdeolojik ve siya-

sal sorunlarda en geniş açılım yapılarak çeşitli konulara ilişkin görüşlerde netliğin belirginlik kazanmasıdır. Ancak, örgüt bünyesinde; program, tüzük ve eylemde birlikolan, anılan konulara ilişkin ayrılık noktaları sözkonusu olmayan hareket kadroları arasında ayrıntılarda, farklı konulara yaklaşımda, anlık-pratik bir durum veya ani bir gelişme karşısında ayrı görüşler, farklı yorumlar sözkonusu olabilir. Bu pekala mümkündür. Bunu doğal karşılamak ve bundan ürkmemek gerekir. Yok eğer "böyle bir şey olamaz, biz her konuda ve her durum karşısında bir ve tek şey düşünen bir insan tipi yaratmalıyız" der, bu anlayışla hareket esas alınır, sözkonusu edilen örgüt ya da parti, herhalde Marksist-Leninist anlamda bir parti olamaz. Olsa olsa, robotların kol gezdiği herhangi bir nesne olur. O nedenle, ideolojik ve siyasal birlik derken, onu da iyi kavramak ve fetişleştirmemek gerekir.

Biz K.U.K siyasi hareketi olarak, yaşanan sürece denk düşen devrimci siyasal bir alternatif için, değişik siyasal güçlere bir tartışma platformunu önerirken, her şeyden önce nesnel gerçeklerden hareket ettik. Ve bize göre, Kürdistan Ulusal Demokratik güçlerinin büyük çoğunluğu, düşündüğümüz anlamda bir sınıf partisinde yer alabilirler. Ayrılıklar ve farklı görüşler, bu yönde çözümlenebilecek bir düzeydedir. Ama eğer şartlanmış bir halde, önyargılı olarak soruna yaklaşılır ve Kürdistan nesnel gerçekliğiyle hiçbir ilgisi olmayan formülasyonlarla ve kişiliksizliği esas alan bağımlı bir politik anlayışla hareket edilirse, bırakınız parti oluşturmayı, bir cephe, hatta bir güc-eylem birliği dahi oluşturulamaz. Ve maalesef görüldüğü kadarıyla da Kürdistan Devrimci Hareketi henüz siyasal olgunluğa sahip bir düzeye ulaşabilmiş değildir.

Kürdistan Devrimci Hareketi içerisinde yer alan ve birleşebilecek güçler arasında belirgin görüş ayrılıkları üç noktada somutlaşabilir. Bu üç nokta şunlardır:

1- ÜRETİM BİÇİMİ, Buna bağlı olarak sınıfların mevzilenmesi ve örgütlenme:

Kürdistan Devrimci Hareketinin çözüm bekleyen ve çözmesi gereken sorunlardan biri de Kürdistan'daki sosyo-ekonomik yapının tahlilidir. Bu güne kadarki çalışmalar, sorunun netlik kazanmasında yetersiz kalmıştır. Konu ile ilgili yeterli bir araştırmayapılamamıştır. Devrimci hareket, diğer birçok konuda olduğu gibi, bu sorunda da

yetersizliğini ve beceriksizliğini kabullenmelidir. Hazır reçetelerin, sorunun çözümünde kesin ve fakat farklı sonuçlara varmada önemli denilebilecek ölçüde rol aldığı ve etkili olduğu gerçeği, bu gün daha bariz bir şekilde görülebilmektedir.

Örgütlenme anlayışında ise en belirgin farklılık Rızgari'de gözle-
nebiliyor. Bu elbette ki, diğer hareket ve güçlerin, bütünüyle aynı gö-
rüşte oldukları ya da ayrı anlayışlarda olmadıkları anlamında değil-
dir. Rızgari; dört parçada tek ve merkezi bir partinin (işçi sınıfı par-
tisinin) daha doğru ve gerçekçi olduğuna inanıyor...

Bu sorun, bize göre bu günün sorunu değildir. Bu bir süreç mese-
lesidir. Süreç içerisinde nelerin olabileceğini, ne tür gelişmelerin kay-
dedilebileceğini şimdiden kestirmek olanaksızdır. Ancak, merkezi bir
parti, süreç içerisinde gündemleşebilir. Bu sorunu da, diğer birçok
sorunda olduğu gibi, içinde bulunduğumuz nesnel duruma, ülkemi-
zin somut, tarihi, sosyal ve ekonomik koşullarına bağlı olarak ele alı-
yor ve bunu ne bu günden ele alıp ileri sürmekle ve ne de hiçbir za-
man ve hiçbir dönemde olamaz deyip kesip atmakla yaklaşıyor, o'-
nu mutlaklaştırmıyoruz. Kuşkusuz Rızgari de bunu, bu gün için sa-
dece programsal olarak ele aldığını iddia ediyor. Pratikte, örgütlenme
alanı olarak Kuzey-Kürdistan'ı gösteriyor. Rızgari'nin Kuzey-Kürdis-
tan'ı örgütlenme alanı olarak göstermesi, esas itibarıyla üzerinde du-
rulması gereken bir husus olarak değerlendirilmelidir. Bu bir yönü-
le de bir açıklıktır. Yakalanması gereken bir halkadır. Birlikte adım
atabilmemiz için verilmiş bir mesajdır. Bunu görmek gerekir. Bu ko-
nuda, biz diğer siyasi hareketler Rızgari'den farklı düşüsek bile, be-
lirli bir tartışma ortamında, örneğin sunduğumuz platformlarda,
Rızgari'yi ikna etmek veya O'nunla bu sorunda, özellikle ilettiği me-
sajın dayandığı noktada anlaşmak mümkündür.

Sonra, soruna ilişkin gözardı edilmemesi gereken bir husus daha
vardır. Rızgari dahil, tüm güçler; Kürdistan'da (ülke temelinde) ba-
ğımsız bir işçi sınıfı partisinin gerekliliği üzerinde görüşbirliği içe-
risindedir. Bu önemli faktörü de görmek, buna dikkat etmek gerekir.

Özcesi; henüz çözüm bekleyen bu sorunlarda, farklı yaklaşımlar
içerisinde olsak bile, Kürdistan Devrimci Hareketinin toparlana-
bilmesinde engelleyici bir faktör olarak görmüyoruz. Bazı farklı so-
nuçlara rağmen, devrimci hareketin çoğunluğunun ortak paydada
birleştikleri noktalar, hiç te küçümsenecek bir düzeyde değildir.

Devrimin karakteri ve ittifaklar sorununda olsun, sınıfların tahlili ve mevzilenmesinde olsun, ya da örgütlenmede işçi sınıfının önderlik misyonunda olsun, büyük oranda bütünsellik sağlamak mümkündür. Ayrıca, bütünsellik sağlanamayan konularda da, bütünsellik sağlanabileceğine inanıyoruz. Bu nedenle de bir tartışma platformu önermiştik. Platformda, tartışmaların gerek sorunun çözümünde, gerekse soruna ve çözüme yaklaşımda, ayrılıklarımızın ve ortak görüşlerimizin netlik kazanmasında ve daha da belirginleşmesinde önemli ölçüde rol oynayabileceğine inanıyorduk.

2- BAĞIMSIZLIK SORUNU: Kürdistan Devrimci Hareketinde federasyon tezini savunan TKSP'dir TKSP'nin dışındaki diğer tüm hareketler (Kuzey-Kürdistan'lı) bağımsızlıkta hemfikirdirler ve bu yönde görüş birliği içerisindedirler. TKSP, federasyonu savunmasına rağmen, bu konudaki görüşleri yine de berrak değildir. Bir kere O, federasyonu kiminle, hangi siyasal güçle düşünüyor? Sömürgeci Türk burjuvazisi böyle bir istemle -federasyon istemiyle- yola çıkmış Kürdistan'lı herhangi bir siyasal güçle, soruna ilişkin olarak (bunun çözümü yönünde) görüşmeye oturabilir mi? Kürt kelimesinden vebadan kaçır gibi kaçan ve bu kavramı kullanmamak için her tür çabayı sarfeden, yirmi milyonluk bir ulusun varlığını dahi kabul etmeyen, O'nu ülkesi ve tüm değerleri ile birlikte (en büyük parçasını) sömürge olarak elinde tutan sömürgeci Türk burjuvazisi, böyle bir sorun karşısında tahammül gösterebilir mi? Ama eğer ülkemizde maddi bir güce dönüşebilirsek, halkımızın büyük çoğunluğunu ulusal kurtuluşta doğru seferber edebilir, sömürgecileri defedip ülke topraklarının önemli bir kısmını arındırıp kendi yönetimimizi oluşturabilecek bir düzeye ulaşabilirsek, işte o zaman belki de aramızda bir görüşme olanaklı hale gelebilir. Bu durumda bile O'nun federasyona ilişkin görüşmeleri sürdürüp, sürdürmeyeceği şüphelidir. Elbette ki, bunu şimdiden kestirmek olanaksızdır. Ancak, büyük bir olasılıkla O, böylesi bir pazarlığa yanaşmaz. Yanaşsa bile, bunu, kaybettiklerini geri almak için, zaman kazanma taktiği olarak ele alır. Kuşkusuz TKSP'nin federasyonu sömürgeci Türk burjuvazisiyle düşündüğü iddia edilemez. Buna ilişkin maddi kanıtlara sahip değiliz. Ne var ki, TKSP'nin ısrarla bu günden federasyonu öne çıkarması ve ona sarılması, ister istemez insanı bir takım sorulara yöneltiyor.

TKSP ile tartışıldığında, O, federasyonu Türkiye devrimci-demokratik güçleri ile düşündüklerini; çünkü bu sorunun, devrimci-demokratik güçler dışındaki herhangi bir güç tarafından çözülebilecek bir sorun olmadığını, sorunun, Türkiye'de Demokratik Halk Devrimi'nin önemli bir sorunu, hatta ona bağlı ve onun bir parçası olduğunu, bu nedenle de koşulların o yönde gelişmesi halinde -ki koşulların bu yönde gelişmesi büyük bir olasılıktır- merkezi bir devlette demokratik bir federasyondan yana olduğunu söylüyor. Ancak koşulların tersi bir yönde gelişmesi halinde bağımsızlıktan yana olunabileceği de belirtiliyor...

Hiç kuşkusuz, her sorunda olduğu gibi, Ulusal sorunun çözümünde de belirleyici olan nesnel koşullardır. Bunun yadsınacak bir tarafı, karşı çıkılacak bir yanı yoktur. Ne var ki, yine her sorunda olduğu gibi, ulusal sorunun çözümünde de, ulusu çevreleyen iktisadi, siyasi ve sosyal koşulları çok iyi görmek ve onu çok iyi değerlendirmek gerekiyor. Kürdistan'ın içinde bulunduğu nesnel koşullara baktığımızda ise, hiç te TKSP'nin görüşlerine haklılık payı kazandıran bir durum orta yerde görülmüyor. Aksine, onu tekzip ediyor.

TKSP, Türkiye devrimci-demokratik güçleriyle, iktidarın anılan güçlerce ele alındığı bir dönemde, sorunun - Kürt Ulusal sorununun- çözülebileceğini iddia ediyor. Peki ama, bu gün, Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin hangi durumda olduğunu görmüyormu? Gerçekte iktidara iki adımlık mesafedemirler? Birakınız iki adımlık mesafeyi, derlenip toparlanmış bir haldemirler? Bir çoğu örgüt olarak varlığını koruyabilip, onu sürdürebiliyormu? Yukarıdaki sorulara verilecek tek yanıt, olumsuzdur! Türkiye devrimci-demokratik güçleri, Kürdistan Ulusal-demokratik güçlerinden daha dağınık bir haldedir. Ve önemli bir kesimi yeni arayışlar peşindedir. Bazılarının ise, örgütsel olarak varlıkları tartışma konusudur. Bunların sadece ismi var, ama gerçekte cisimleri yok ortada.

TKSP'nin Türkiye devrimci-demokratik güçleri olarak tespit ettiği ve onlarla federasyon oluşturabileceğini düşündüğü güçlerin niteliği ise ortadadır. Türkiye devrimci hareketinde, sağ teslimiyetçi ve uzlaşmacı kanadın temsilcisi olan bu kesim, Türkiye sol hareketinin altmış yıllık utanç verici mirasına sahip çıkan ve onu büyük bir gurur vesilesi yapan, Kemalizm'i felsefesinin temel dayanağı haline getiren

şoven "TKP" ve yörüngesindeki bir takım "komünist" grupçuklardır!

O "TKP" ki; kurulduğundan altmış yıl sonra, Kürt ulusunun, ulus olarak varlığından haberdar olan sözde bir "komünist" partidir. Kürtlerin ulus olduğunun farkına vardığı bir dönemde bile, O'nun örgütlenmesine, örgütlenme hakkına, sömürgeci burjuvaziye taş çıkarıncasına karşı çıkıyor. "Kürdistan işçi sınıfı örgütlenemez" diyor!...

Kürdistan işçi sınıfının politik temsilcisi olduğunu iddia eden TKSP ise (PPKK ve diğer bazı güçler de) Türkiye devrimci-demokratik güçlerinin önemli bir kesimini ellerinin tersiyle ittikten sonra, dönüp şimdiden, henüz "TKP" ülkesine gidemez bir durumda ve mülteci bir konumdayken, kendi işçi sınıfı ve halkı arasına giremezken, O'na güven verebilecek bir durumda bile değilken, ciddi bir örgütlenmesi ortalarda görünmezken, üstelik sömürgeci burjuvaziyle iktidar ortaklığını parti programının temel taşları arasına yerleştirdiği; Türkiye devletinin birliği, bütünlüğü ve onun sürekliliği için yol göstericilik yaptığı bir durumda, TKSP O'nunla federasyon oluşturabileceğini düşünüyor ve hesaplarını bu temelde geliştiriyor. Bu özünde boş bir hayaldir. TKSP şunun çok iyi bilmelidir ki, "TKP" iktidar olduğu andan itibaren, bırakınız TKSP ile federasyon oluşturmayı, O'nun legal düzeyde varlığına bile tahammül gösteremeyebilir. Göstermeyecektir. Çünkü, parti programında Kürdistan işçi sınıfının bağımsız örgütlenmesine ilkesel planda karşı olduğunu altını çizerek belirtmiştir.

Bu günkü koşullarda, hele Türkiye ve Kürdistan Devrimci Hareketlerinin bu kahredici, bunalımlı süreci yaşadıkları bir durumda bir ulusun -Kürt Ulusu'nun- kaderini geleceğe, Türkiye'de kurulacak demokratik bir iktidara terketmek, ne doğru devrimci bir tavır, ne de sosyalistlerin ileri sürecekleri bir talep olamaz. Bu anlayış, giderek sömürgeci burjuvaziyle uzlaşmaya kadar uzanabilir. Çünkü, bu tez netice itibarıyla uzlaşmaya açıktır.

Biz, bağımsızlığın, bu günkü somut durumlara denk düştüğünü iddia ederken, tümüyle nesnel gerçeklerden, ülkemizin içinde bulunduğu somut, tarihi, ekonomik, siyasi ve sosyal koşullardan hareket ediyoruz. Kürdistan parçalanmış bir haldedir ve her bir parçası ayrı bir sömürgeci gücün işgali altındadır. Bir bütün olarak Kürt Ulu-

su ve Kürdistan halkı tutsak edilmiştir. Halkımız en basit demokratik haklarından yoksundur ve büyük bir sefaletle kıvrınmaktadır. Toplumsal yaşamın her zerresine hüküm eden son derece geri bir sosyo-ekonomik yapının dişli çarklarıyla kısıklarak sarılmış bir halindedir... Bütün bu kanlı tahribatlara neden olan da sömürgeciliktir. Sömürgeciliğin kaynaklandığı ve desteğini aldığı emperyalizmdir. O halde, öncelikle bu çelişkinin çözümü, yani ülkenin bağımsızlığı, Ulusun Kurtuluşu ve halkın özgürlüğü en acil ve dayatan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kürdistan'ın bağımsızlığı, herşeyden önce, sömürgeciliğin tüm kurum ve bağlantılarıyla ülkemizden sökülüp atılmasıyla olanaklıdır. Bu nedenle, bağımsızlık mücadelemiz, Türk sömürgeciliğine; onun ilhaka, işgaline, her türden zoruna, dayandığı ve gücünü aldığı emperyalizme ve iç yardakçıları yerli işbirlikçilerine karşıdır. Bu nedenle bağımsızlık mücadelemiz, Türkiye işçi sınıfı ve ezilen Türkiye halklarından kurtulma, onlardan ayrılma değil, aksine özgür bir ortamda birleşmeye yöneliktir. Bu nedenle de biz, esas olarak sömürgeci Türk burjuvazisi ve onun her türlü gerici ilişkilerinden kopmak, ayrılmak, bağımsızlaşmak istiyoruz.

Hiç şüphesiz, sömürgeci, askeri-faşist diktatörlüğün yerine, ulusların kaderlerini tayin hakkını programına temel ve çözümlenmesi gereken bir sorun olarak koymuş, Türkiye ve Kürdistan'da en hayati devrimci dönüşümleri pratikte uygulamaya hazır bir halde anti-emperyalist, anti-tekel ve anti-şovenist devrimci-demokratik bir halk iktidarı bulunsaydı, ya da böylesi bir iktidar için yola çıkmış, ama henüz iktidar olamamış ve fakat savaşım halinde ve önemli mevziler ele geçirmiş, iktidarı almada ciddi mesafeler katetmiş devrimci bir partinin önderliğindeki devrimci bir önderlik bulunsaydı, o günkü tarihsel koşullarda, yaşanan ekonomik, sosyal siyasal şartlar (ulusal ve uluslararası) gözönünde bulundurularak iki ülke halkı ve işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda bir çözüme ulaşmak mümkün olabilirdi.

Böyle bir iktidar ve bu iktidara bu kadar yakın devrimci bir hareket ortada bulunmadığına ve kısa sürede de oluşamayacağına göre, federasyonu daha şimdiden önermenin başka nedenleri olmalıdır. Günümüz koşullarında, böyle bir tezin, Kürdistan'ın nesnel gerçekliği ile bağdaşır herhangi bir yanı yoktur. Ve bu tez, gerek dönemselsel olarak ele alınışı, gerekse sunuluş biçimi itibarıyla, son tahlilde burju-

vaziyle otonomiye dönüşebilecek bir mesaj niteliğindedir!..

Eğer TKSP, sorunu gerçekten Türkiye'de demokratik halk devrimine bağlı bir sorun olarak ele alıyorsa, o zaman sadece Kuzey-Kürdistan'a program -federasyona ilişkin program- sunması yanlıştır. Eğer o, Marksist-Leninist olduğunu iddia ediyor ve bir devleti -Türkiye Cumhuriyetini- kendine temel alıyorsa, o zaman, anılan devletin çatısı altında bulunan çeşitli milliyetlerden işçi sınıfının birliğini esas alan bir örgütlenmeyi önüne koymalıdır. Ona gitmelidir. Böyle bir durumda milliyetlere göre örgütlenmek doğru değildir. Düpedüz ulusal dargörürlülük ve milliyetçiliktir. Özetle; TKSP gerçekten sosyalist olduğuna kendisi inanıyorsa, ya ülke temelinde örgütlenmeyi esas alır ve bunun gereklerini yerine getirir, ya da Türkiye devrimin önüne hedef olarak koyar ve ona göre örgütlenir. Bu yönde Türkiye sosyalist hareketiyle çok ciddi ilişkilere geçer. Bu ilişkiler, elbette ki, ittifaklar düzeyindeki ilişkiler olamaz. Aynı ideolojik görüşleri paylaşan güçlerle örgütsel birliğe yönelik bir ilişkiler ağı biçiminde gelişir. Şayet bu nitelikte güçler yoksa, bu işi yalnız başına kendisi üstlenir.

TKSP, Türkiye devriminin önüne hedef koyup o yönde örgütlense bile, bu onun bağımsızlığı (Kürdistan'ın bağımsızlığı ve işçi sınıfının bağımsız örgütlenme hakkını) savunmaması için bir gerekçe olamaz elbette. O, Türk sol güçlerinden biriyle birleşse de, kendisi yalnız başına (Türkiye devrimine ilişkin olarak) program sunsa da, Kürdistan'la ilgili olarak günümüz koşullarında savunabileceği tek geçerli tez, bağımsızlık tezidir. Bu bağlamda, TKSP, özellikle örgütlenme konusunda kesin tercihini yapmalıdır. Girdiği ikilemden kurtulmalı, zikzaklara bir son vermelidir. Gerek kitesini, gerekse o'na umut bağlayanları da oyalamaktan artık vazgeçmelidir.

Gerçi TKSP ile görüşüldüğünde O, bağımsızlık sorununda, sorunun çözülebileceğini, bu yönde aramızda anlaşmanın sağlanabileceğini; çünkü bağımsızlığı tümünden redetmediklerini, bir tek örgütsel yapıda yer alınması, ya da o yönde ciddi adımların atılması halinde, sorunun belli bir neticeye bağlanabileceğini, onun için gereken adımların atılabileceğini söylemekteydi. Ne var ki, TKSP'nin özellikle bu konuda adım atmasının güç olacağını da biliyoruz. Ve esasen sorunun kilitlendiği yer, TKSP'nin takıldığı noktadır. Bu sorunda adım atması gereken biri varsa, O da TKSP'dir!...

3-ENTERNASYONALİZM VE DÜNYA KOMÜNİST HAREKETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ:

Kürdistan Devrimci hareketinin çözmesi gereken sorunlarından birisi de hiç kuşkusuz bu sorundur. Kürdistan Devrimci Hareketinde, siyasi yelpazede yer alan politik güçlerin konuya ilişkin yaklaşımları oldukça farklıdır. Ama aynı görüş temelinde hareket eden ve anlayış birliği sağlayabilecek güçlerin de varolduğu bir gerçek. Başta TKSP ve PPKK olmak üzere, bu eğilimde olan güçler, denilebilir ki, hemen hemen aynı görüştedirler. Bizim, elbette ki, onlardan farklı yanlarımız vardır. Onların bakış açısı ile meseleye yaklaşmıyoruz.

Daha önce de belirttiğimiz gibi TKSP ve PPKK konuya ilişkin düşüncelerini adeta bize dayattılar. Onlara göre, öncelikle bu sorunda anlaşmak gerekiyordu. Anlaşmanın koşulları da onlarca saptanmıştı. Görüşleri belirleyiciydi!... Oysa bizim yaklaşımımız onlarınkinden farklıydı. Diğer konularda olduğu gibi, bu sorunu da tartışmamız gerekiyordu.

Her şeyden önce enternasyonalist olmak, bir veya birkaç ülkenin politikasını, her halükarda ve her durum karşısında onaylamak demek değildir. Bu esas itibarıyla kötü bir saplantıdır. İdealist bir düşüncedir. Enternasyonalist olmanın asgari koşulu, Sovyetler Birliği, ya da herhangi bir sosyalist ülkeye karşı tavır belirleme ile de sınırlandırılmaz. Bu tümüyle sorunlardan kaçışın ifadesidir. Öz gücü ve iç dinamizmi inkardır. Kişiliksizliktir!...

Kürdistan'da sömürgeci tahakküm devam ettikçe, ülke toprakları, eli kanlı barbar orduların işgalinde parselenmiş bir halde kaldıkça, yeraltı yerüstü kaynakları tüm değerleriyle birlikte doymak bilmeyen aç kurtlarca talan edildikçe, Kürdistan'ın vefakar, cefakesiz ezilen halkı tutsak bir halde, kendi ülkesinde yabancı, dilini konuşamaz, kültürünü geliştiremez, kendi kişiliğine sahip çıkamaz bir haldeyken, en ufak bir hak istemine işkence, zulüm, zindan, ateş, kan ve idamla, toplu kıyımla karşılık verildiği bir durumda; direnme merkezleri bir bir dağıtıldıkça, mayın tarlalarıyla, dikenli tellerle, pusularla ve kan kusak karakollarla ülkenin bölünmüşlüğü sürdükçe, sadece bir seyirci gibi oturup, ya da sayfalar dolusu inciler dizerek enternasyonalizmden bahsetmek, olsa olsa gevezelik olur.

Bizim en büyük enternasyonalistliğimiz, ülke devrimine yönelmekle, o yönde ciddi çaba sarfetmekle, ülkenin doğurgan yatağın-

dan yeni, taze ve canlı bir filiz gibi boy vererek, ülkenin bağımsızlığı, ulusun kurtuluşu ve halkın özgürlüğü için Ulusal Kurtuluşu, bu haklı, meşru ve vazgeçilmez savaşı örgütlemekle gösterilebilir. Kısacası; bizim açımızdan enternasyonalizmin asgari koşulu, Ulusal Kurtuluşu örgütlemek ve O'nu başarıya ulaştırmaktır. Çünkü, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, her şeyden önce sömürgecilğe ve o'nun dayandığı, bütün varlığıyla bağlı bulunduğu ve gıdasını aldığı emperyalizme, onların her tür tahakkümüne, bütün ilişki ve bağlantılarına karşıdır. Bu karşı koyuş, hiç kuşkusuz dünya devrimci sürecine önemli bir katkı, başarılarına eklenecek bir halkadır. Emparyalist kuşatmanın barikatlarında gedikler açacağından dolayı da nesnel olarak dünya devrimci sürecinin güçlenmesi lehinde bir eylem olacaktır. O halde, ülke devriminden kaçarak, O'nu hiçe sayarak, küçük görerek, ya da ona gereken önemi vermeyerek enternasyonalist olunamaz. Bunun aksini iddia etmek saçmalaktır, gülünçtür, çirkin bir ajitasyondur. Ülke devriminde kötü bir örnek olacağından ötürü de sömürgecilere ve yordakçılara malzeme sağlamaktır.

Hiç kuşku yokki, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin en hayati görevlerinden birisi de, dünya sathında emperyalist sisteme ve onun her türden politikasına karşı, başta dünya devrimci süreci olmak üzere, ilerici, demokratik güçleriyle en tutarlı ilişkilerini sürdürmek, bunu yüksek bir düzeyde tutmaktır. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Güçleri şunu çok iyi biliyor ki; dünyanın herhangi bir biriminde şu ya da bu mevzide, bağımsızlık ve özgürlük uğruna veya sınıfsal temelde boyveren Ulusal, toplumsal ve anti-emperyalist bir direnme, nesnel olarak kendisini ülkesi ve halkı ile birlikte zorla tutan sömürgeci yapıya da vurulmuş bir darbedir. Aynı şekilde o mücadele, bir yönüyle de, ama değişik bir alan ve zaman diliminde de olsa, kendi mücadelesidir. Bu anlamıyla da, Kürdistan Ulusal Kurtuluş eylemi dünya düzleminde, dünya devrimci süreci ve ilerici güçleriyle ilişkileri -enternasyonalist ilişkileri- yaşamsal bir sorun olarak ele alıyor. Ancak, soruna yaklaşırken, görevde yakalanması gereken esas halkanın, kendi merkezinde, direndiği odağında, ortak düşmana ölümcül darbeler indirmede, buna uzanan yolda görüyor. Bu nedenle de, birincil ve asıl görev olarak, kendi eylemini önüne koymuş ve onu programlamıştır.

Her şeyden önce sömürge bir ülkenin ve ezilen mazlum bir ulusun kurtuluşçu güçleriyiz. Üstelik Marksist-Leninist olduğumuz iddiasındayız. Unutulmamalıdır ki; Kürdistan'da yaşanan süreç, ulusal Kurtuluş sürecidir. Bundan dolayı da çok çetin, ama dışı dış bir mücadele yürütmek zorundayız. Bunun bilincindeyiz. Bu nedendir ki, güçlü-devrimci bir önderlik oluşturulmalıdır diyoruz. Ama, elbette ki günümüzde sadece devrimci bir önderlik ve özgüç yeterli değerlidir. Bunun da bilincindeyiz. Dünya ölçüsünde, enternasyonalist temelde ilişki kuracağımız dost güçlerin de olması gerekiyor. Bu bağlamda, uluslararası alanda ilişki kuracağımız ve kurmamız gereken güçlerin başında elbette dünya devrimci süreci gelmektedir. Ancak bu ilişkiler, enternasyonalist temelde kurulması gereken ilişkilere. Eşit temelde, içişlerine karışmama ve her tür bağımlılığın dışında serbestçe ilişkilere. Elbette başta Sovyetler Birliği olmak üzere, diğer sosyalist ülkelerle ve dünya ilerici-demokratik güçleriyle dost olacağız. Dost olmamız gerekiyor. Bunun karşı çıkılacak bir yanı yoktur. Parça sorununa gelince; onu da iyi kavramak ve yerli yerine oturtmak gerekiyor.

Kavgamız, dünya sathında eşi ve benzeri az görülen barbar sömürgecilere ve onları ayakta tutan saldırgan emperyalizme karşıdır. O sisteme ve onun her türden zorbalığına, sömürü ve saldırganlığına karşıdır. Bu kavga, emperyalist sisteme ve köhnemiş sömürgeciliğe, Kürdistan cephesinden ölümcül darbeler indireceğinden, nesnel olarak dünya devrimci sürecinin bir parçasıdır. Ve eğer bu kavga, işçi sınıfının ideoloji-politik ve örgütsel önderliğinde yürütülen bir kavga ise, dünya komünist hareketinin bir üyesi, bir neferi olarak görev yapacaktır. Bu anlamıyla da, bir veya birkaç ülkenin değil, dünya komünist hareketinin bir parçasıdır. Bundan daha açık ve görülmesi gereken ne olabilir? Ama PPKK soruna oldukça dar bir perspektiften ve idealistçe yaklaşıyor. Objektif olamıyor. Varolan gerçekleri görüyor ve görmek istemiyor.

Sosyalist sistemin bünyesinde sorunların bulunduğunu söylemeye almıyor PPKK. Sosyalist sistemin varolan sorunlarını ilk keşfeden biz değiliz herhalde. Onu ilk açıklayan da biz olmadık. Bu bir realitedir, nesnel bir durumdur. Sonra bundan daha doğal ne olabilir? Her şeyden önce sorunlara öznel niyetlerimize göre ve idealize edilmiş haliyle yaklaşmamak gerekir. Kaldı ki, sosyalizm daha ilk

tartışıldığı, tartışma gündemine geldiği andan itibaren sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Bu diyalektik olarak ta böyledir. Gerek Marks-Engels döneminde, gerek Lenin ve sonraki dönemlerde ve gerekse bu gün, sosyalizmin her döneminde, dönemin özellikleri ve dayattığı sorunları karşısında kendine özgü problemleri olmuştur. Yarın da olacaktır. Bundan ürkmemek gerekir.

Kaldı ki, emperyalizm de boş durmuyor. O, henüz ayaktadır ve saldırgan bir dönemi yaşıyor. Elbette ki, eline geçen her olanağı sonuna kadar kullanmak isteyecektir. Bu bağlamda, o, dünya komünist hareketinde olsun, sosyalist sistemin bünyesinde olsun, tezahür edebilecek herhangi bir zaafiyeti kullanabilmek için, her yola baş vurmayı kaçınılmaz bir fırsat olarak değerlendiriyor. Nitekim bunu elinden geldiğince de yapıyor.

Ayrıca biz. TKSP ve PPKK'nin bu konuda -enternasyonalizm konusunda- samimi ve tutarlı olmadıkları inancındayız. Nedenine gelince; bizimle görüşürlerken: "öncelikle enternasyonalizm konusunda anlaşmak gerekir. Bunda görüş birliği sağlamazsak, Kürdistan'a ilişkin diğer tüm sorunlarda anlaşsak bile, bu bir şey ifade etmez" diyorlardı. Onlara göre bu sorun her şeyin başında geliyordu ve belirleyici olan da buydu.

Bizim soruna ilişkin görüşlerimiz ise, dünya komünist hareketi ile her türden eklektik, faydacı ve bağımlılık ilişkilerini rededen, bağımsız ve kendi kişiliğine sahip enternasyonalist temelde ilişkiler kurmak, geliştirmek ve bunu sürekli kılmaktı. Sosyalist sistemi dünya devrimci sürecinin bir parçası kabul edip, aynı anlayış temelinde yaklaşım göstermek ve ilişkileride, yukarıda belirtilen politik hat temelinde sürdürmekti.

Ne var ki, onlara göre bu bakış açısı yanlıştı. Bir bakıma, Sovyetler Birliği ve sosyalist sisteme karşı, hatta onlarla ilişkileri zedeleyici, giderek düşmanca tavırlara bürünebilecek nüveleri taşıyan kötü bir tutumdur. Elbette ki, onlar istedikleri gibi düşünmekte, ya da sorunu kendilerince değerlendirmede özgürdüler. Onlara bu düşüncelerinden dolayı yasaklar koyacak değiliz. Bizim onlara, şimdilik fazlaca bir şey söylememize de ayrıca gerek yoktur. Ama onları, attıkları ve atacakları her yanlış adımdan dolayı da eleştireceğiz.

Hemen hemen herkes biliyor ki, enternasyonalizm sorununda olsun, dünya komünist hareketini ya da sosyalist sistemi değerlendirmede olsun, TKSP ve PPKK büyük ölçüde görüş birliği içindedirler. Ama her ne hikmetse, bir türlü birleşmiyorlar. Bir tek işçi sınıfı partisinde bütünleşmiyorlar. Bunları birleştirmeyen, birleşmelerine engel olan ya da onları ayrı örgütler halinde kümelene iten başka nedenler olsa gerek. Kuşkusuz, TKSP, PPKK ve diğerlerinin, ayrı örgütler olarak ortaya çıkmalarında daha değişik nedenler, birçok konuya ilişkin görüş farklılıkları vardır. Zaten onları birleştirmeyen de, çeşitli konulara ilişkin görüş farklılıklarıdır. Bir tek konuda anlaşmak, ya da görüş birliği içerisinde olmak, elbette ki anılan birlik için yeterli değildir ve zaten böyle bir şey düşünülemez. Hele hele siyasi ve örgütsel birlik için (parti için) ideolojik birlik mutlak surette gereklidir. İdeolojik birlik olmadan siyasi ve örgütsel birlik (işçi sınıfı partisi için) hemen hemen olanaksızdır. Ne var ki, gerek PPKK ve gerekse TKSP'nin birlik sorunu ile ilgili önerimize bütün normları ve ilkeleri bir çırpıda silecek kadar gayri ciddi ve bilimsel olmayan bir üslupla karşılık vermeleri, ister istemez insanı düşündürmeye ve haklı olarak ta yukarıdaki soruları kendilerine sormamıza neden olmuştur. Gerçekten de eğer bu sorun, yani enternasyonalizm sorunu belirleyici ise ve böyle kabul ediliyorsa, o zaman sadece o sorunda anlaşabilen güçler, kendi aralarında birlik sorununu görüşmeli, o yönde çabalamalıdır. Yok eğer bu yönde adım atamıyorlarsa, önerimize karşılık böyle bir sorunu öne çıkarıp konuya ilişkin olarak dayatıcı tavırlara girmeleri kasıtlıdır. Bizi oyalamak ve bu kadar önem arzeden hayati bir sorunda, çalışmalarını sabote etmektir. Bundan çıkan sonuç budur.

PPKK ve TKSP ile anılan bu tartışmamız da bir netice vermedi. Onları ikna edemedik. Böylece yeni bir seçenek olarak değerlendirdiğimiz konferans önerimiz de, adı geçen güçler tarafından rededildi. Bu öneriye siyasi hareketlerden sadece Rızgari ve tek tek "bağımsız" insanlardan olumlu yanıtlar geldi. Böyle bir girişimi desteklediklerini gerçekleşmesi halinde katılabileceklerini, sorunu, konferansın gündemini teşkil eden çerçevede tartışmaya hazır olduklarını belirtmişlerdir.

Siyasi arenada sadece bir tek siyasi hareketin önerimize olumlu yanıt vermesi, diğerlerinin ise bunu red etmeleri, hatta reaksiyon göstermeleri, bizim sorunu iyiden iyiye tekrar gözden geçirmemize, konferans dahil, bütünüyle soruna (ideolojik-politik ve örgütsel birlik sorununa) ilişkin görüş, öneri ve pratik faaliyetlerimizi yeni bir değerlendirmeye tabi tutmamıza neden olmuştur. Bu sebeple, sorunu değerlendirmek üzere bu yöndeki çalışmalarımıza bir süre ara vermek zorunda kaldık.

3-K.U.K. SİYASİ HAREKETİ, PARTİLEŞME SÜRECİNDE, SÜRECİN DAYATTIĞI TARİHSEL SORUMLULUĞU VE KÜRDİSTAN DEVRİMİNİ ÖRGÜTLEME GÖREVİNİ KENDİSİ ÜSTLENİR.

(Devam edecek)

TKP, KEMALİZM VE KÜRT ULUSAL SORUNU

Kürt Ulusal sorunu günümüzde Orta-Doğu'da en önemli sorunlardan birini teşkil ediyor. Bunun nedeni; henüz çözümlenmemiş bir sorun olması ve bölgenin çehresini değiştirebilecek güçlü bir potansiyeli barındırmasındandır.

Bu sorun, yani Kürt Ulusal sorunu, taşıdığı söz konusu potansiyelinden ötürü, her geçen gün daha belirgin bir halde dünya güçler dengesinin gündemine giriyor. Özellikle Filistin Ulusal Kurtuluş hareketinin askeri yenilgisi ve onu takiben boy veren yeni gelişmeler, Kürdistan sorununa daha bir önem kazandırıyor. Onu, çeşitli politik güçlerin muhatabı durumuna getiriyor. Bu durum, aynı zamanda Kürdistan Devrimci hareketinin zorluklarını da git-tikçe artırıyor. Bu nedenle, Kürdistan Devrimci hareketi çeşitli politik güçlerin baskısı altında -geçmişte birçok kereler görüldüğü gibi- şu ya da bu gücün yedeği veya baskı aracı olma gibi son derece ciddi ve büyük bir tehditle karşı karşıyadır. Bu nedenle de o, oldukça zor koşullarda yol almak, gelişmek, dal budak salmak zorundadır.

Günümüzde Kürt ulusal hareketinin güçlü potansiyelinden yararlanmak ve onu politik hesapları için kullanmak isteyen yeni yeni güçler beliriyor, devreye giriyor. Bazıları da ilericilik, devrimcilik adına !...

Zaman zaman Kürdistan adına da ahkam kesen bu sözde ilerici ve devrimci güçler, Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketinde görülen her tür zaafı kullanmayı adeta bir ilke haline getirmişlerdir. Çeşitli vaatler ve cazip tekliflerle Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketinde çok kötü bir rol üstlenmiş bulunuyorlar !.

Bununla birlikte, 12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesi ardından devrimci saflarda yenilginin yarattığı panik ve yaşanan bunalımlı dönem, beraberinde yeni arayışlara da neden oluyor.

Kürdistan Devrimci hareketinin en kötü dönemlerinden birinin yaşandığı bu süreçte, hareketin yıllarca dişi ve tırnağı ile, tükenmez bir azim ve kararlılıkla mücadele ederek kazandığı bazı mevziler, birer birer tartışma gündemine getirilmektedir. Anılan güçler ise, yaratılan bu ortamın baş oyuncularını; ilericilik, devrimcilik adına en ileri ve önde gelen tahrikçi ve teşvikçileri durumundadırlar !.

Kürdistan halkı ve O'nun ulusal kurtuluş eylemine sahip çıkan ve hatta önderliğine soyunan Kürt küçük burjuva hareketlerinden bazılarının kişiliksiz ve teslimiyeti esas alan anlayışları da, anılan güçleri daha bir cesaretlendiriyor. Onları, daha tehditkar ve pervazsızca işlere yöneltiyor. Bağımlılık ve uşaklık temelinde kurtuluş önerilerinin geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına katkıda bulunuyor. Oysa tehditlere ve şantaja boyun eğmek, sadece teslimiyeti ve uşaklaşmayı getirir. Kürdistan Ulusal Kurtuluş hareketi, ancak öz güç temelinde, Bağımsız bir politik hat üzerinde gelişebilir, başarılı olabilir.

Kürdistan'ı sömürge olarak ellerinde bulunduran devletlerdeki (Türkiye, İran, Irak ve Suriye) bazı ilerici (!) hareket ve güçlerin sahip oldukları politik çizgi ve bu temelde geliştirdikleri anlayış, birçok yönüyle Kürdistan devrimci hareketinde tahribatlara neden oluyor. Görüldüğü kadarıyla da onlar, Kürdistan Devrimci hareketini kendilerine bağımlı kılarak, onu kullanmayı ve o cevheri elde tutmayı yaşamsal bir sorun olarak ele alıyor ve öyle değerlendiriyorlar. Oysa onların bu anlayışları, son tahlilde sömürgecilerle (emperyalistlere ve bölge gericiliğine de) ve gerici egemen sınıflara yığılma malzeme sağlıyor. Kürdistan Devrimci hareketini çok daha kötü, onun imhasını getirebilecek kadar tehlikeli bir tercihe

zorluyor. Yenilgiyi ve teslimiyeti adeta bir kader haline getiriyor.

Kürdistan Devrimci hareketi her şeyden önce kendini ve gerçeğini değerlendirmek zorundadır. Elbette bütünle beraber (dünyadaki güçlerle ve var olan nesnel durumla beraber), ondan soyutlanmadan, onun bir parçası olarak. Sabırla, inatla, ama her boydan sapık ve emeği inkar temelinde boy veren anlayışlarla mücadele ederek...

Biliyoruz ki; başta ideolojik alanda olmak üzere, politik ve örgütsel anlamda (işçi sınıfının ideolojik-politik ve örgütsel birliği temelinde) bağımsızlaşamayan bir hareketin başarı şansı yoktur. O halde, önümüzde duran en temel görevlerden biri de ideolojik mücadeleyi yükseltmektir. İdeolojik, politik ve örgütsel anlamda devrimci bir güce dönüşmektir.

*****

Türk solunun önemli bir kesiminde Kemalizm hala güçlü bir olgu olarak duruyor. O, bir türlü kokuşmuş ve posası çıkmış bataklık-tan kendini kurtaramıyor. İleri adımlar atamıyor. Sürekli takılıp kalıyor, radikelleşemiyor... Kısacası komünistleşemiyor. Alabildiğine ürkek davranıyor. Oysa komünistler ürkek davranamazlar. Çünkü onlar, dünyayı değiştirmeyi önlerine hedef olarak koymuşlardır. Geleceği belirleyen dinamizmin sahibidirler.

Türk solunda Kemalizm'in etkisinde bulunan hareketlerden biri de TKP'dir. 65 yıllık komünist bir parti olarak övünmesine rağmen, acıdır ki TKP, Kemalizm denen ırkçı ideolojiden henüz arınmadı. Bir türlü koministleşemedi. O'nun çeşitli konulara ilişkin sapmalara girmesinde anılan sapık ideolojinin güçlü etkileri vardır. O'nun ulusal soruna, özel olarak Kürt ulusal sorununa yaklaşımında şoven bir tutum izlemesine neden de, yine aynı sapık ideolojinin etkileridir.

Bu yazımızın akışı içinde soruna (Kürt ulusal sorununa) ilişkin olarak TKP'yi çeşitli yönleriyle ele alacağız. Konu ile ilgili olarak TKP'yi ele almamızın nedeni;

a- Türkiye sol hareketinde revizyonist, sağ-teslimiyetçi bir çizginin önderliğini üstlenmiş olması,

b- Kürdistan devrimci hareketinin gelişmesini ve ulusal bağımsızlıkçı bir politikanın yaygınlaşmasını engellemek, devrimci hareketi kendi ideolojisi ve politikasına bağımlı kılmak,

Kürdistan Ulusal Bağımsızlık ve Halk Demokrasisi mücadelesini teslimiyetçi bir çizgide reformizme mahkum etmek istemesinden dolayıdır !...

TKP'nin 1982 kongresinde kabul edilen parti programı, soruna ilişkin yaklaşımda temel aldığımız bir materyal oldu. Program, değişik başlıklar altında çeşitli konuları içeriyor. Öncelikle programda yer alan önemli bazı başlıklardan başlayalım. Programın hemen giriş bölümünde şunlar yazılıdır:

"Sömürgeci boyunduruğa, saldırgan yabancı devletlere ve Osmanlı zorbalığına karşı verilen ulusal kurtuluş savaşımızın.... Türkiye, ilk sosyalist ülkenin, Sovyet Rusya'nın büyük yardımlarıyla, yer yüzünde emperyalizme karşı ilk ulusal kurtuluş savaşlarından birini utkuya ulaştırarak kurulumuştur." (TKP Programı, Say. 7-13, abç.)

TKP, M.Kemal'in önderliğinde "yeryüzünde emperyalizme karşı ilk ulusal kurtuluş savaşlarından birinin utkuya ulaştırıldığını" ve bu eylemin "sömürgeci boyunduruğa, saldırgan yabancı devletlere ve Osmanlı zorbalığına karşı" yürütüldüğünü iddia ediyor. TKP'nin iddia ettiği gibi, sömürgelerin bölüşülmesi temelinde beliren ve 1. emperyalist paylaşım savaşının bir devamı niteliğinde olan ve Kürdistan'ı fiilen dört parçaya bölen bu zor eylemi, bu emperyalist komplo, iddia edildiği gibi emperyalizm ve gericiliğe karşı yürütülen bir ulusal kurtuluş hareketi olarak değerlendirilebilir mi? TKP'yi bu yargıya götüren maddi kanıtlar nelerdir?

Sorunu daha iyi kavrayabilmek ve yerli yerine oturtabilmek için, eylemin gerçekleştiği dönemi iyice irdelemek gerekir. Dünya genelinde ve bölge düzeyinde gelişen olayların bütünselliği ve önderliğin gerek sınıfsal niteliği, gerekse dayandığı sınıf güçlerini, bir bütün olarak geliştirdiği ilişkiler ağını ele alıp ciddi bir değerlendirmeye tabi tutmadan, sağlıklı bir sonuca ulaşmak olanaklı değildir.

TKP, her şeyden önce Türk ulusal kurtuluş hareketinin (!) önderliğini ve dayandığı sınıf güçlerini görmek istemiyor. Onu, dünyada ve bölgede gelişen olaylardan bağımsız ele alıyor. Subjektif niyetini ön plana çıkarıyor. Ve onun gerçek anlamda anti-emperyalist ve demokratik niteliklere sahip bir ulusal kurtuluş hareketi olduğunu göstermeye çalışıyor. TKP'yi bu tavırlara iten neden nedir ? Hiç kuşkusuz taşıdığı Kemalist ideolojinin şartlanmışlığı ve bir türlü sınırlanmadığı Türk şovenizmidir.

Komünizm adına hareket eden TKP'nin bu tavrı ve geliştirdiği bu sapık anlayış, unutulmamalıdır ki, Kürdistan gibi sömürge bir ülkenin en büyük parçasını işgal altında tutulduğu Türkiye gibi sömürgeci bir devlette, güvensizliğe neden olmaktadır. Halklarımız arasında, yüzyıllardır sömürgeciler tarafından körüklenen güvensizliğin derinleşmesine ve bunun süreklilik arzemesine sebebiyet vermektedir. Bu nedenle TKP'nin, özellikle Kemalizm konusunda son derece duyarlı olması, sömürgeci burjuvazinin dümen suyundan gitmekten ve onun ırkçı ideolojisinden vaz geçmesi gerekmektedir.

Bilindiği gibi, Türk ulusal kurtuluş hareketi (!), 1.emperyalist paylaşım savaşının kızgın alevleri arasında, savaş sonrası dönemde yenik düşen sömürgeci, merkezi-feodal Osmanlı İmparatorluğunun yıkıntıları üzerinde, bu yıkıntılara sahiplik temelinde belirdi.

Yine bilindiği gibi, yarı-sömürge Osmanlı İmparatorluğu, Alman emperyalistlerinin mütefiki olarak 1.emperyalist paylaşım savaşına katılmış, sonuçta onlarla birlikte bu soygun savaşında yenilmişti. Galip emperyalist güçler, yenik Osmanlı İmparatorluğunun denetimindeki (sömürge ve bağımlı ülkeleri) ülke topraklarını işgal etmişlerdi...

Emparyalistlerce işgal edilen Osmanlı sömürgelerinden biri de Kürdistan'dı. Bu dönemde Kürdistan'ı işgal eden emperyalistler, İngiliz, Fransız ve Çarlık Rusya'sıydı. Ancak 1917 Ekim Devrimiyle Çarlık despotizmi yıkılıp, iktidar Bolşeviklerin eline geçince, Osmanlı İmparatorluğu tarafından tutsak edilen Kürdistan ve diğer sömürge ve bağımlı halklar (Türk halkı dahil) açısından ve bu halkların geleceği ile ilgili yeni bir durum belirdi. Bolşevikler, Kürdistan'ın işgaline son verdiler. Gizli anlaşmaları bir bir açıkladılar...

Emparyalizmin zayıf halkası durumunda bulunan Çarlık Rusyasında gerçekleştirilen devrim, tüm dünyada olduğu gibi, Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde tutsak edilmiş halklar arasında da kısa sürede etkisini gösterdi. Bu durum Osmanlı İmparatorluğu denetimindeki ülke halklarını esir etmeyi planlayan emperyalistleri son derece tedirgin ediyordu. Bu nedenle, gözü dönmüş saldırgan emperyalistler, genç devrimi (bolşevik devrim), bir karşı-devrim darbesi ile ezme girişimlerine yöneldiler. Yer yer pratik (fili saldırı) faaliyetlere giriştiler. Ne var ki, onların bu ve benzeri tüm girişimleri boşa çıkarıldı. Devrimi karşı-devrimle ezemeyeceğini anlayan ve bunda ikna olan emperyalistler, bu kez, tüm bölgeyi (Orta-Doğu) denetimleri altında tutabilmenin daha değişik yollarını aradılar. Bu amaçla yeni oyunlara yöneldiler...

M.Kemal'in tam da böylesi bir dönemde, İngiliz emperyalistlerinin işgalindeki İstanbul'dan, Osmanlı Sultanı Vahdettin'den geniş yetkiler alarak, gizli yollardan değil, koca bir vapur ile, yine İngilizlerin işgalindeki (o sıra Samsun'daki İngiliz askerlerinin sayısı 200 kadardı) Samsun'a doğru yol alması, son derece dikkat çekici değildir ?

"Atatürkün geniş yetkilerle Anadoluya gönderilmesine İngilizlerin nasıl razı oldukları, ilgi çekici bir konudur. Bir noktada en ufak bir tereddüt yoktur. Sadrazam Damat Ferit, İngilizlere danıştıktan sonra bu kararı almıştır. World Alive adlı askerinin de (Newyork-1956) İngiliz görevlilerinden Robert Dunn, Mustafa Kemal'i Anadoluya İngilizlerin gönderdiğini yazmaktadır..." (Doğan Avcıoğlu, Türkiye'nin Düzeni, Say. 304)

Doğan Avcıoğlu gibi kaşarlanmış bir Kemalistin de yazdığı gibi, M.Kemal'in Anadoluya hareketi, gerçekten de İngilizlerin bilgisi dahilinde olmuştur. M.Kemal'in yetkileri ile ilgili olarak ta diğer bir Kemalist olan Şevket Süreyya Aydemir de şunları yazıyor;

" Mustafa Kemal ameli hareket eder. Onun ilgilendiği sadece selahiyet meselesidir; — ..İstediğim (M.Kemal, genel kurmay ikinci başkanı Kazım paşaya -Kazım İnanç- hitaben konuşuyor,B.N.) birinci madde, Samsun'dan başlayarak, bütün şark vilayetlerindeki

kuvvetlerin kumandanı olmaklığım ve bu vilayetlerin bulunduğu vilayetler valilerine doğrudan doğruya emir verebilmekliğimdir..."

"Müfettişlik talimatnamesiyle M.Kemal'in emrine, askeri hareket bakımından, iki tümenli olan 3. ve dört tümenli olan 15. Kolordular (Kazım Karabekir paşanın kolordusu) veriliyor, müfettişlik mıntıkası Trabzon, Erzurum, Sivas, Van vilayetleri ile Erzincan ve Canik (Samsun) müstakil sancaklarını içine alıyordu. Diyarbakır, Bitlis Elazığ, Ankara, Kastamonu vilayetleriyle, oralardaki kolordu kumandanlıkları da görev sırasında müfettişliğin müracaatlarını dikkate alacaklardı.(Madde 2-3)

Yetkiler, M.Kemal'in evvelce düşünebileceğinden de çoktu. Bu talimatname, kabinenin 18 Mayıs 1919 tarihli toplantısında onaylanmıştır". (Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam, Cilt 1, Say.: 404-406)

Görüldüğü gibi M.Kemal, tümüyle Sultan'ın direktifleri ve İngiliz emperyalistlerinin bilgisi ve denetiminde ve son derece geniş yetkilerle donatılarak İstanbul'dan ayrılmıştır. Doğrusu TKP, Doğan Avcıoğlu ve Şevket Süreyya Aydemir kadar bile cesaretli olamamıştır.

Keza İngilizlerin desteğinde, Batı Anadolu'ya (Ege) ve Trakya'ya askeri çıkarma yapan Yunanlıların, 1922 yılında gerisin geriye Yunanistan'a çekilmesi de, iddia edildiği gibi sınırlı bir Türk-Yunan çatışması değil, aksine İngiliz ve Müteffik kuvvetlerin Yunanlılardan desteklerini çekmesi, onların üzerindeki direktif ve baskıları sonucu olmuştur. Bu durum çelişkili gibi görünse de, özünde çelişki arzedecek bir durum söz konusu değildir. Şöyle ki; Söz konusu edilen dönemde, bölgede oldukça kritik bir durum yaşanıyordu. Osmanlıların denetimindeki topraklarda -ki bu toprakların bir kısmı emperyalistlerce işgal edilmişti- Türk halkının yoğun olarak yaşadığı iç anadolu'da, Kuzey ve Güney-Kürdistan'da, batı Ermenistan ve Lazistan'da, emperyalist işgale ve Osmanlı sömürgeci zorbalığına karşı, Ulusal direniş hareketleri peş peşe boyutlanabilirdi. Kuzey ve Güney-Kürdistan'da (Koçgiri, Urfa, Antep, Maraş, Şeyh Mahmut Berzenci vd. hareketler) bu anlamda direniş hareketleri -merkezileşmemiş olsalar da- belirmişti bile. Batı-Ermenistan ve Lazistan'da da benzeri bazı gelişmeler vardı.

Üstelik bu gelişmeler, çoğunlukla, emperyalist burjuvazinin iktidarını yerle bir eden Bolşeviklerin sınırlarına bitişik bir yerde devam ediyor, yoğunluk kazanıyordu. Ayrıca sözü edilen hareketlerin, Bolşeviklerle yakın ilişkiler kurabilmelerinin nesnel koşulları da vardı. Dahası, ittihat ve Teraki'nin önderi Enver Paşa, genç Sovyet Cumhuriyetinde bulunuyordu.

Bütün bu gelişmeler, işgalci emperyalistleri son derece tedirgin ediyordu. Özellikle İngiliz emperyalistlerini en çok rahatsız eden durumlardan biri de, Bolşeviklerin, onlara yönelebilecek hareketlerdeki fonksiyonları ve denetim güçleriydi. Bu nedenle siyasi planda nisbi bir bağımsızlığa sahip (Misak-i Milli sınırları dahilinde), ancak ekonomik ve diğer alanlarda kendi denetim ve bağımlılıkları altında bulunan ve Bolşevik tehlikesinden arındırılmış, ("Bir ara İngilizler dahi Anadolu hareketinin Bolşevik olmasından ürkmüştür." -Doğan Avcıoğlu, T.D., Say.: 333-334) bir devlet -örneğin T.C.devleti- tercih edilen bir durumdu !...

Farklı bir temelde olsa bile, Bolşevikler açısından da benzeri bir durum sözkonusudur. Bolşevikler, M.Kemal ve diğer önder kadroların komünist olmadıklarını, onların anti-komünist olduklarını ve hatta emperyalistlerle ilişkiler içinde bulduklarını da biliyorlardı. Ne var ki, Bolşevikler açısından yaşanan süreçte, emperyalistlerce bölünmüş ve işgal altında tutulan bir ya da birkaç devlet yerine (örneğin Sevr anlaşmasında öngörüldüğü gibi) emperyalist işgalden arındırılmış, siyasi bağımsızlığı bulunan ve barış içerisinde bir arada yaşayabilecekleri bir devlet -burjuva anlamda da olsa- yeğlenir bir durumdu. Bolşeviklerin hareketi desteklemelerinde yatan en önemli etmenlerden biri de budur. Konu ile ilgili olarak Doğan Avcıoğlu şunları yazmaktadır;

"Zinoviev, 1920 Bakü Kongresinde, Türkiye'de bulunan şuralarla alay ettikten sonra, Mustafa Kemal'i neden desteklediklerini şöyle açıklamaktadır: 'Bizimle henüz beraber olmayan, hatta bazı hallerde bize karşı olan grupları sabırla desteklemekteyiz. Mesela Türkiye'nin durumu böyledir. Bildiğiniz üzere, Sovyet hükümeti, Kemal paşayı desteklemektedir... Kemal'in yönettiği hareket, düşmanların elinden Halifenin kutsal kişiliğini kurtarmak istiyor. Bu, bir komünist görüşmüdür ? Hayır... Bir daha tekrarlıyalım;

Türk Halk hükümetinin politikası, komünist enternasyonalin politikası değildir. Fakat biz İngiliz hükümetine karşı her devrimci mücadeleyi desteklemeye hazırız, diyoruz' Zinoviev, Troçki ve Çiçer'in imzalarını taşıyan bir talimatname ile Kardadots'u (Kardadots, o dönemde Yunan K.P sekreteridir. B.N.) ziyaret eden bir görevli, 1922 baharında ona şunları söylemişti: '...Şu anda Mustafa Kemal, milletin saygısını ve sevgisini kazanmış bir durumda; ama bir kaçı müstesna, onu destekleyen generaller ve politikacılar gericedir. Daha şimdiden, Fransız kapitalistleri ve emperyalistleri ile ilişkileri bulunduğu dair işaretler değil, kesin deliller var; yarın, öbür gün, eğer bunlar harbi kazanır ve Yunanlıları Anadolu'dan ve Trakyadan kovarlarsa, başında M.Kemal bulunsun bulunmasın Türkiye batıya yönelecektir...' (Doğan Avcıoğlu, Türkiye'nin Düzeni, Say.: 334-335)

Yukarıdaki pasaj, Sovyet yöneticilerinin İngiliz emperyalizmine karşı Kemalist önderliği ve hareketini nasıl ve hangi temelde desteklediklerinin güzel bir anlatımıdır. Onlar Kemalist önderliğin netice itibarıyla batılı emperyalistlere yönelebileceğini de kesin ifadelerle belirtiyorlar. Bunu da, Kemalist önderliğin sahip olduğu mantığa, taşıdığı ideolojiye, dayandığı sınıfsal temele ve emperyalistlerle (özellikle de Fransız emperyalistleriyle) var olan ilişkilere bağlıyorlar.

Görüldüğü gibi, ulusal bir devlet olarak ortaya çıkan T.C. devletini, bir yönüyle de emperyalistlerle genç Sovyet cumhuriyeti arasındaki bir çekişmenin ürünü olarak değerlendirmek mümkündür. Ayrıca, Kemalist önderliğin de, böylesi bir ortamda, sözkonusu çelişkilerden yararlanmış olabileceği pekala düşünülebilir... 'M.Kemal'in en büyük başarısı,... Sovyet devrimi dolayısıyla o yıllarda diken üzerinde oturan Avrupa'nın aczinden en akıllı şekilde yararlanmış olmasıdır. Sovyetler Birliği'nin destağını, hatta düşmanımız durumundaki Fransa'nın çekimsizliğini ustalıklı elde etmesidir.' (İsmail Cem, Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi, Say.: 259)

Aynı duruma Yalçın Küçük te değiniyor. Yalçın Küçük, konuya ilişkin olarak şunları yazmaktadır;

"M.Kemal, Sovyetlerle kurduğu dostluğu daima batı ülkeleriyle ilişkilerinde bir koz olarak kullanmak istedi."

(Yalçın Küçük, Türkiye Üzerine Tezler, Cilt 2, Say.: 169)

HAREKETİN ÖNDERLİĞİNİN NİTELİĞİ VE DAYANDIĞI SINIFSAK TEMEL-

Konuya girmeden evvel, Türk ulusal kurtuluş hareketinin (!) önderliğini üstlenmiş bulunan kadroların nitelikleri üzerinde durmamız gerekiyor. Öncelikle, bu güne kadar kutsal bir kişiliğe bür-ründürülen ve kişiliğine en ufak bir toz bile kondurtulmayan, ha-reketin tek ve tartışmasız önderi, Sarı Paşa, tek şef Mustafa Ke-mal'den başlayalım.

Bilindiği gibi M.Kemal Osmanlı ordusunda yetişmiş, yıllar bo-yu Osmanlı Sultanlarına önemli hizmetlerde bulunmuş, 1. emperyalist paylaşım savaşında; Yemen'de, Trablus'ta, Suriye'de, Kür-distan'da, Çanakkale'de v.b. savaşlarda komutanlık yapmış bir Osmanlı paşasıdır. Osmanlı sömürgeci siyasetini ve barbarlığını canla başla savunan, onun idamesi için büyük bir enerji tüketen M.Kemal, sömürgeci ve emperyalist savaşlarda, milyonlarca insa-nın kanına giren, onlarca ulus ve halkın tutsak edilmesi için çe-şitli oyun ve düzenbazlıklar geliştiren Osmanlı gericiliğinin ve emperyalist vahşetin bir parçası, bir nüvesidir.

Aynı şekilde, M.Kemal'le birlikte hareket eden ve onunla bir-likte önderliği paylaşan diğer kadrolar, İsmet İnönü, Kazım Ka-rabekir, Rauf Orbay, Feyzi Çakmak, Rafet Paşa v.d. de, Osman-lı sömürgeciliğinin ve emperyalistlerin gönüllü savunucularıydı-lar.

" Sivas kongresinde dahi Rauf Bey, Refet Paşa gibi Atatürk'ün en yakın çalışma arkadaşları ve Bekir Sami Bey (İlk dışişleri Bakanı) Manda (Amerikan Mandası, B.N.) fikrini ısrarla savuna-caklardır. (Buna İsmet İnönü ve daha birçoklarını da katmak gerekir, B.N.).... .. Fakat mütarekenin ilk günlerinde Wilson ilkeleri ve Amerikan Mandası milliyetçi çevrelerde büyük ümitler ve hayaller yaratmaktadır. O tarihlerde manda fikrinin saçmalığını

bilen Atatürk dahi İstanbul'da siyasi planda bir sonuç almaya çalışmaktadır... Atatürk'ün dürüst ve sadık bir yardımcısı olan Feyzi Paşa (Çakmak) İstanbul'un işgali ve meclisin dağıtılışında (16 Mart 1920) Harbiye Nazırıdır. (Anti-emperyalist ve Osmanlı zorbalığına karşı ulusal kurtuluş savaşını utkuya ulaştıran önderlerden biri olan Feyzi Çakmak'ın, 1920 yılında İstanbul'un işgali sırasında Harbiye Nazırı olduğunu herhalde TKP de biliyordur ! B.N.) Feyzi Paşa Milli harekete karşıdır."

(Doğan Avcıoğlu, Türkiyenin Düzeni, Say.: 302-303-315)

Bilindiği gibi Manda; herhangi bir ülkenin ya da devletin siyasi, ekonomik, askeri vb. alanlarda, yabancı (sömürgeci, emperyalist) bir gücün denetiminde, onun bir nevi sömürgesi olması demektir.

M.Kemal ve diğer önderlerin, ulusal kurtuluş savaşının (!) daha ilk döneminde, Amerikan emperyalizmine ve onun koruyuculuğuna sarılmaları, onlardaki anti-emperyalist ufkun ne kadar da geniş olduğunu göstermektedir !

"Türkiye, daha kurtuluş savaşının başında ve içinde Amerika ile içli dışlı olmak istiyor." (Yalçın Küçük, TÜT, Cilt 2, Say.:158)

M.Kemal ve hareketin önderliği bu haliyle gerçekten anti-emperyalist olabilir mi? Ya da, onu bu şekilde değerlendirebilir miyiz? Sonra, iddia edildiği gibi bu önderlik; kızgın bir sınıf mücadelesi ortamında, sınıf bilinçli proleteryanın yiğit temsilcisi olarak doğmadı. Ülkenin sancılarını derinden hisseden, Osmanlı despotizminden son derece tedirgin, ondan nefret eden yoksul halk yığınlarının bağrından da çıkmadı. Osmanlı sömürgeciliğinin barbarlığına karşı geliştirilen devrimci ulusal kurtuluş savaşlarının birer kahramanları, ya da sömürgeci ve emperyalist soygun savaşlarına karşı, ülkede demokrasi mücadelesini (iktidarı hedefleyecek) yükselten burjuva anlamda aydınlar bile değillerdir. Bu önderlik; "hasta adam" diye tanımlanan kokuşmuş, sömürgeci Osmanlı imparatorluğunun birlik ve bütünlüğünü savunan, onun güçlenmesi ve yüzyıllar boyu sürdürdüğü talana dayalı sömürgeci siyasetini devam ettirmeye çalışan, onun için büyük bir enerji ve yüksek bir çaba sarfeden, Osmanlı Sultanlarının lütfuna mahzar olmuş, değerli paşalardır !...

İleride görüleceği gibi bu önderlik, emperyalistlerle bir dizi anlaşmalar sonucu doğan T.C.'nin kuruluşundan hemen sonra - ki, daha 1920'lerin hemen başlarında, Koçgiri'de, Kürt halkının haklı taleplerine kanla karşılık vermişlerdir- Osmanlı gericiğini aratmayacak şekilde barbarlıklarını ve sömürgeci karakterlerini sergileyeceklerdir. Kürdistan'ın en büyük parçasında -Lozan emperyalist paylaşım anlaşması (1923) burjuva anlamda yeni T.C.'yi ortaya çıkarırken, sömürge Kürdistan'ı da dört parçaya böldü. Bu anlaşma, Kürdistan'ın en büyük parçasını Türk sömürgeciliğine bıraktı- 1940'lara kadar sürecek olan sömürgeci bir savaş yürüteceklerdir. Bu savaşlarda yüzbinlerce Kürt katledildi. Bir o kadarı da zorunlu iskan yasaları ile Kürdistan'dan sürgün edildiler...

Aynı şekilde bu önderlik, T.C.'nin daha ilk dönemlerinden -T.C. kurulmadan önce de- başlayarak işçi sınıfı ve ezilen yoksul halk kesimleri üzerinde de sistemli baskılarını yoğunlaştıracak ve 1 Mayıs, (Uluslararası İşçi sınıfının Birlik, Dayanışma ve Mücadele Günü) işçi sınıfı bayramını yasaklayarak, "bahar" bayramına dönüştürecektir. Keza daha 1921 yılında işgalci emperyalistlere karşı M.Kemal'in inisiyatifi altında ulusal direnişi örgütlemek üzere (!) Türkiye'ye gelmeye çalışan TKP'nin önder kadroları, Mustafa Suphi ve arkadaşlarını, büyük bir barbarlık örneği göstererek katletmişti.

"1922 Eylül ayında iktidardaki Ankara hükümeti, THİF eylemlerinin yasaklandığını ilan etti. .. Üçyüzden (300) fazla komünist ve sendika yöneticisi tutuklandı... Türkiye'nin kurtuluş savaşının yöneticisi, Batılı devletlerle uyuşabilmek için Türkiye'deki ilerici harekete önemli darbeler indirme gereğini duydular... Lozan öncesinde, Ankara hükümetinin geniş çapta bir komünist tutuklamasına girişmesi...."

(Yalçın Küçük, Türkiye Üzerine Tezler, Cilt 2, Say.: 176-77-182)

Görüldüğü gibi, Türk ulusal kurtuluş hareketinin (!) önderliği, hiç te TKP'nin kendi niyetine göre lanse ettiği gibi, gerçek anlamda anti-emperyalist ve demokratik niteliklere haiz bir ulusal kurtuluş hareketinin önderliği değildir.

Önderliğin dayandığı sınıfsal temel ve geliştirdiği ilişkiler ağını daha yakından görelim. Programın giriş bölümüne devam ediyoruz.

"TKP.... .. Türkiye'de ulusal kurtuluş savaşına atılan işçi sınıfının halkımızın bağrından doğmuştur." (TKP, Program, Say.: 7/1)

TKP, yukarıdaki cümlede saklı Kemalist anlayışını ne de güzel sergiliyor. O, Kemalist hareketi; gerçek anlamda devrimci bir ulusal kurtuluş hareketi olarak gösteriyor. O'nu bir halk hareketi düzeyine çıkarıyor. Kemalist önderliğin dayandığı sınıf güçlerini bile bile inkara kalkışıyor. Başta işçi sınıfı olmak üzere, halkın ezici çoğunluğunun harekete katıldığı imajını veriyor. Oysa TKP'nin iddiaları doğru değildir. İlerde görüleceği gibi, Kemalist önderliğin kendisi bile, ezilen halk çoğunluğunun onlarla beraber olmadığını, onlara ve eylemlerine karşı (çoğu yerde) duyarsız kaldığını çok yalın bir dille ifade ediyor. Komünizm adına hareket eden TKP, Kemalistlerden daha fazla Kemalist olduğunu kanıtlanmanın boş bir çabası içindedir. Oysa, posası çıkmış, Kemalizm denen ırkçı burjuva ideolojisine sarılmak ve onu ilerici ve devrimci gibi göstermeye çalışmak, sadece bu yolu izleyenleri yıkıma uğrattır. TKP, içine düştüğü bu sapık anlayışından vazgeçmediği sürece ona ilişkin kuşkular da hep canlı kalacaktır.

Her şeyden önce önderliğin dayandığı sınıf güçleri kimlerdir ? Hareketin dayandığı sınıf güçleri işçi sınıfı, köylülük (yoksul ve orta köylülük) vd. ile ezilen ve sömürülen halk çoğunluğumuzdur? Elbette ki, hayır ! TKP'nin iddialarının aksine; ne işçi sınıfı, ne köylülük ve ne de baskı altındaki halk yığınlarının çoğunluğu M.Kemal'in önderliğindeki harekete fazla ilgi göstermemişlerdir. Önderliğin de halk çoğunluğunun desteğini aradığı pek söylenebilir. Çünkü, ona göre topluma egemen olan sınıf, her istediği anda toplumun ezici çoğunluğunu harekete geçirebilirdi. Egemen olanların egemenlikleri, her sorunda olduğu gibi, ulusal ve toplumsal olaylarda da belirleyiciydi. Halk sadece yöneltilen, verilen emirleri yerine getirmeye mahkum, adeta bir sürüydü ! Bu nedenle o, egemen sınıfları temel aldı ve onlara dayandı. Kuşkusuz o, kendi sınıfsal yapısına uygun hareket etmiştir. Osmanlılarda feodal beylerin önderliğinde halkları tutsak ederek, talan ve zor kullana-

rak koca bir imparatorluk kurmamışlardı mı ? İmparatorluğun da dayandığı sınıfsal temel, toplumun egemen sömürücüleri değil miydi ? Osmanlılara uşaklık temelinde hizmet etmeyi büyük bir şeref addeden Kemalist önderliğin, aynı anlayış temelinde hareket etmesi kadar daha doğal ne olabilirdi ? Bu nedenle M.Kemal'in; daha ilk günlerde ağa, şeyh, bey, aşiret reisleri vd. kısaca Türk ve egemen sınıfları ile ilişkilere geçmek ve onların desteğini kazanabilmek için, nasıl ve ne türden çabalar sarfettiği biliniyor. Konu ile ilgili olarak Kemalist yazarların söylediklerine bir göz atalım;

"Köylülüğün güvensizlikle baktığı milliyetçi subay ve aydınların dayanabilmeyi ümid edebilecekleri görünürdeki güç Anadolu eşrafı, aşiret reisleri ve din adamlarıydı... İşte Türk Milli kurtuluş savaşının özelliğini, bu eşraf-milliyetçi subay ve aydın işbirliği teşkil etmektedir. Kurtuluş savaşımızın bu özelliği... cumhuriyetten sonraki kalkınma çabalarımızın yönünü çizmekte ağır basacaktı... Garp cephesi kumandanına söyledikleri düşündürücüdür. Bana bakın, dedim. Kimse işitmesin, millet düşmanımızdır...." (Doğan Avcıoğlu, Türkiye'nin Düzeni, Say.: 283-84-305,312-14) Konu ile ilgili olarak Yahya S. Tezel de şunları yazmaktadır; "Kemalistler büyük arazi sahiplerine, tüccarlara, tarikat liderlerine Kürt aşiret liderlerine düzenli olarak baş vurmuşlardır. .... Köylü yığınları ise bağımsızlık hareketi karşısında genellikle çekimser kaldı..." (Yahya S. Tezgel, Cumhuriyet Döneminin İktisat Tarihi Say.: 124)

Aynı konuya İsmail Cem de değiniyor;

"Cumhuriyetin 1923-1938 dönemindeki ekonomik ve sosyal başarısızlığının temel nedeni yönetimin sınıfsal yapısıdır... Eşraf (Toprak ağaları ve Anadolu Tacirleri), bürokratlar (İstiklal harbinden gelen kadrolarla öteki yüksek memurlar) ve tüccar. Bu üçlünün bürokrat kesimi Milli mücadelede başı çeken, ateşe ilk atılanlardır..." (İsmail Cem, Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi, Say.:279) İsmail Cem, işçi ve köylünün durumunu da şöyle değerlendiriyor

"Cumhuriyet, Türkiye'nin zaten nicel ve nitel olarak güçsüz işçilerine yeni bir şey getirmemiştir. İşçi, hatta ağırlaşan koşullar içinde mahkum tutulmuştur. Günlük çalışma süresi en az oniki saat;

genellikle 14-16 saat'tir... Bu koşullarda bunalan işçiler, en basit demokratik haklardan da yoksun bırakılmıştır... Bir kaç namuslu işçi kuruluşu 1920'lerde dağıtılmış; işçilerin yaygın organları kapatılmış; az sayıdaki grev deneyleri zaman zaman güvenlik kuvvetlerince bastırılmıştır... Tarım kesimindeki geleneksel sömürü ise, güçlenerek devam etmektedir... Tek cümle ile özetlendiğinde, Cumhuriyetin bu ilk dönemi, Köylü'nün yüzyıllardan beri sürdürdüğü yoksul yaşantısına hiçbir değişiklik getirmemiştir... Anadolu ihtilalinde.. halk askere gitmek istememekte, sürekli olarak firar etmektedir.İsmet paşa hatıralarında, "sabah silah altına alıyoruz, akşama bir de bakıyoruz ki, kaçmışlar" demekte, Çerkez Etem'in ağabeyi, köylünün silah altında tutulabilmesi için tek çarenin "ona suç işletmek" olduğuna dair öğütler vermektedir." (İsmail Cem, TGKT, Say.: 276, 277, 278, 256)

TKP kurmaylarının yukarıdaki satırları okumaya herhalde fırsatları olur. Kaldı ki, Türk ulusal kurtuluş hareketinin (!) dayandığı sınıf güçlerinin kimler olduğu sağır sultan tarafından bile bilinmektedir. TKP'nin deve kuşu misali, inkarcı tavrı boşunadır. Devam edelim.

Hareketin dayandığı temel sınıflardan biri, hatta en önemlisi, hiç kuşkusuz Türk ticaret burjuvazisidir. Türk ticaret burjuvazisinin nasıl ve hangi zeminde ortaya çıktığı konusunda geniş bir açılımaya yönelmeyeceğiz. Ancak tartıştığımız konu itibarı ile, kısaca da olsa, bazı noktaları açmamızda yarar vardır.

Türk ticaret burjuvazisi, 19. yüzyılın başlarından itibaren beliren ve 1838 Osmanlı-İngiliz ticaret sözleşmesi ile gittikçe palazlanan ve kompradorlaşan Ermeni ve Rum burjuvazisine karşı, onların imhası temelinde ve büyük ölçüde devlet desteği ile (özellikle 1908-1918 İttihat ve Terakki döneminde) reaksiyoner bir temelde gelişme kaydetmiştir. İrkçilik temelinde boy veren ve Türk milliyetçiliği sıfatı ile devlet erkini eline geçiren İttihat-Terrakiçi önderlik, sadece Ermeni ve Rumların ekonomik alandaki üstünlüklerini bertaraf edinmekle yetinmedi. Başta Ermeni ve Rum komprador burjuvazisi olmak üzere, bir bütün olarak her iki halkın varlığına yöneldi. Büyük Ermeni katliamı (1915) ve onu takiben Rumlara yönelik sürgün ve imhayı esas alan eylemleri,

İttihat-Terraki'nin barbarlığa varan çirkef politikasının sadece grünürdaki yanlarıdır. Türk ticaret burjuvazisinin nasıl ve hangi temelde ortaya çıktığı ve gelişme kaydettiği bakımından da son derece öğreticidir.

Başka ulusların ve halkların kanı pahasına yükselen bu uşak sınıf, ilerde görüleceği gibi, Türk ulusal kurtuluş hareketinin (!) -sonradan T.C.'nin- dayandığı en önemli sınıf oldu. Öyle ki, bu sınıf, T.C.'nin kuruluşundan sonra gittikçe daha palazlanacak ve işbirlikçilik temelinde kompradorlaşacaktır. Günümüze kadar uzanan zaman diliminde devlet erkini sınıf çıkarlarına göre kullanacak ve şekillendirecektir.

İttihat-Terraki'nin Türk ticaret burjuvazisine sağladığı devlet desteği, Kemalist önderliğin de temel politikası oldu. Önderliğin sozkonusu sınıf ve katmanlara (Ticaret burjuvazisi, feodal toprak ağaları, şeyhler, aşiret reisleri vb.) hareketi desteklemeye çekebilmek için gösterdiği yakınlık ve onlara tanıdığı olanaklar son derece büyüktür. Bir bütün olarak Rum ve Ermeni halklarına karşı her türden muamele; öldürme, gasp, talan vb., ödüllendirmenin birer kıtası sayılmıştır. Dikkat edilirse, söz konusu dönemde temel alınan sloganlardan bazıları tam da yapılanlara ve güdülen politikaya uygun düşmektedir.

"Gavurun elinden esir sultanı ve halifeyi kurtarmak, vatani ve islam ümmetini Rum'luk ve Ermeni'lik gibi islamiyetin düşmanlarından temizlemek..." Yine dikkat edilirse, Yunanlılarla oldukça sınırlı bazı çatışmaların dışında, sadece Rum ve Ermeni halklarına karşı tek taraflı bir yokettirme savaşı sürdürülmüştür.

"... Milli iktisat'tan murat edinen, zaferden önce yabancıların ve azınlıkların elinde bulunan ekonomik güçlerin bu kez yerli tüccar ve esnafa transfer edilmesinden ibarettir... Yerli Tüccar milli mücadele biter bitmez örgütlenmiş, İstanbul'a ilk giren kumandan Refet Paşa'nın desteği ile "Milli Türk Ticaret Birliği"ni meydana getirmiştir. Amaç "Levanterler ile Rum ve Ermenilerin ellerindeki ticari mevkiileri, milliyetçilikten yararlanarak ele geçirmek ve yabancı sermayeye ortaklıklar kurmaktır." Bunun için devletin desteği temin edilecek ve ithalat'ta, ihracat'ta, imalat'ta,

ticaret'te yeni tüccarın hakimiyeti sağlanacaktır... İstiklal harbi sonucunda Rum ve Ermenilerin bırakıp kaçtıkları topraklar çoklukla yerli eşrafın, ağaların eline geçmiştir."

(İsmail Cem, TGKT, Say.: 267-268)

Ve dikkat edilirse, Kemalist önderliğin (Kürdistan'da Şêx Mehmedê Berzencî hareketi, Urfa, Antep ve Maraş'taki sınırlı ve kendiliğinden direnişleri ile, İstanbul'da işçilerin yer yer ve kendiliğinden grevleri hariç) emperyalistlerle herhangi bir alanda silahlı çatışmaları da söz konusu olmamıştır. Aksine, bırakınız emperyalistlere karşı askeri çatışmaları, önderliğin dayandığı egemen sınıflar; özellikle Türk egemen sınıfları, Rum ve Ermeni düşmanlığını bahane ederek, emperyalist soyguncuların işgallerine davetiyeler çıkarmışlardır. Onları karşılamaya giden heyetler oluşturulmuştur. Hatta ilk dönemlerde Yunan işgali bile, Batı Anadolu'daki uşak Türk egemen sınıfları tarafından alkışlarla ve Yunan bayrakları göndere çekilerek karşılanmış; terziler, günlük mesailerini Yunan bayraklarını dikerek doldurmuşlardır. Konu ile ilgili olarak Şevket Süreyya Aydemir ve İsmail Cem şunları yazıyorlar;

"İngiltere ise, hiçbir yerde Türklerle harp durumuna girmiyorlardı... .. dışişleri komisyonunda Franklin Buillon, 9 Haziran 1921'de Ankara'ya gelerek Mustafa Kemal'le günlerce konuşmalarda bulundu. Sonra Fransa'ya davet etti. Fakat aldığı direktiflerle tekrar gelerek 24 Eylül'de yeni müzakereler başladı. 20 Ekim'de Ankara itilafnamesi denilen dostluk vesikası imzalandı. Güney'de (Kürdistan'da, B.N.) harp bitti ve Fransa Sevr hak ve taleplerinden fiilen vazgeçmiş oldu... İtalyan'lar ise, 1 Haziran 1921'de kendiliklerinden Antalya'yı dahi terk etmişler, çekilip gitmişlerdi." (Şevket S. Aydemir, Tek Adam, Cilt 2, Say.: 416)

"... Eşraf (Tüccar, mütegalibe, toprak ağası vb.) yer yer müstevlileri sevinçle karşılamaktadır. Eşrafın gözündeki yabancı ordular anarşiyi sona erdirip sermaye'ye yeniden güven sağlayan kurtarıcılardır. İzmir ve Ege havalisinde terzilere Yunan bayrağı sipariş edilmekte, bazı bölgelerde karşılama törenleri hazırlanmakta, "Bizi kurtarın" yollu çağrılar yapılmaktadır."

(İsmail Cem, Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi, Say.: 257)

Doğan Avcıoğlu da aynı konuya değiniyor ve şöyle diyor; "Atatürk, İzmir, Aydın ve Manisa'nin işgali karşısında bile halkın pasif kalışından üzgündür. Bu pasif tutum "milletin lehinde yorumlanamaz" demektedir... ve 1919 yılı ortalarından itibaren, geniş ölçüde Rum ve Ermeni tutumu sayesinde, bir kısım eşrafi direnmeye zorlayan bir ortam yaratılmış bulunmaktaydı."

(Doğan Avcıoğlu, Türkiye'nin Düzeni, Say.:282-305)

Sonra yıllarca sürdürülen Osmanlı sömürgeci ve emperyalist yıkım savaşlarından en fazla zarar gören, anılan savaşlarda yüzbinlerce can kaybına uğrayan, (resmi rakamlara göre, Osmanlıların 1. emperyalist paylaşım savaşı boyunca, sadece savaşlarda kaybettiği insan sayısı yarım milyondan fazladır. 1915 büyük Ermeni katliamı ve Kürt sürgününde kaybedilen canların sayısı bunun dışındadır. Bilindiği gibi, Ermeni katliamı sırasında bir milyonu aşkın Ermeni yaşamını yitirirken, 700 bin civarında Kürt de sürgünlerde telef olmuştur) tüm enerjisi tükenen ve ekonomik alanda açıklıkla karşı karşıya bırakılan ezilen yoksul halk yığınlarının yeni bir savaşa hazırlanması, bu savaşa fiilen katılması ve bunu sürdürmesi son derece zordu. Üstelik Osmanlı despotizminden ve onun pratik uygulayıcısı askerler ve Osmanlı paşalarından alabildiğine nefret ediyorlardı. (Mustafa Kemal'in askerlikten istifa etmesinde bu gerçeklik yadsınsa bile, bunda belirleyici olan etkenlerden biri de, halk çoğunluğunun, özellikle Kürdistan halkının Osmanlı paşalarına karşı olan güvensizliğidir.) Bu nedenle işçi sınıfı ve halk kesimlerinin ezici çoğunluğunun harekete katıldığı yolundaki iddialar doğru değildir. Geçelim.

(Devam edecek)

EMPERYALİZMİN BUNALIMI YAPISALDIR

Eski Federal Almanya Başbakanlarından Helmut Schmidt, 26 Şubat 1982 tarihli "The Economist" dergisine verdiği bir değerlendirme yazısında, batı ekonomisini şiddetli bir şekilde tesiri altına alan ekonomik kriz ve bu krizin neden ve amaçları üzerinde durarak; sorunun halledilmesi için gerekli olan çözüm yollarını kendi mantığı içinde arıyor ve bazı önerilerde bulunuyordu. Bu öneriler daha çok uyarı mahiyetinde sunuluyordu. Gelecekte tarihçilerin "büyük durgunluk" diye adlandıracakları bir dönemin yaşandığını söyleyen Schmidt, bu bunalıma bir çare bulunup önlenememesi halinde, kolayca batı dünyasının genel bir depresyonuna dönüşebileceği tehlikesine dikkat çekiyordu. Değerlendirmede, bunalımın nedenleri üzerinde uzun uzadıya durulduktan sonra; bunu aşmanın yegane yolu olarak; kapitalist-emperyalist sistem içinde yer alan ülkelerin kayıtsız şartsız bir şekilde ABD'nin önderliğini kabul etmelerinin gerekliliği gösteriliyordu. Bu belirleme salt olarak Helmut Schmidt'i bağlayan bir belirleme değildi. Aynı zamanda, O'nun şahsında, bir bütün olarak Sosyal Demokrasi'nin mantığı dile getirilmekteydi. Sosyal Demokrasi'nin stratejik noktalar da ABD'den ayrı düşünmediğini, aksine O'nu kalıcılaştırıcı ve destekleyici bir hat izlediğini göstermekteydi. Belirttiğimiz bu nokta

madalyonun sadece bir yüzüdür. Diğer yüzü ise, bu günkü bunalımın, önlem alınmadığı takdirde batı dünyasının genel bir depresyonuna dönüşebileceği doğrultusunda yapılan belirlemedir.

Kapitalist-emperyalist sistemin bu gün maruz kaldığı bunalımın boyutları yakından incelendiğinde, acaba H. Schmidt'in belirttiği noktaların gerçekleşmesinemi yaklaşıyoruz sorusu karşımıza çıkıyor. Gerçekten de, bu gün emperyalizmin içinde bulunduğu ekonomik kriz, tüm kapitalist-emperyalist sistemin genel bir depresyonuna dönüşmeye yüz tutmuştur. Öyle bir bunalım söz konusudur ki, emperyalizmin iki paylaşım savaşı arasında kalan yıllardaki bunalımından sonra, sistemin en ciddi bunalımıdır. Şimdiki bunalımla, iki emperyalist paylaşım savaşı arasında kalan yıllardaki bunalımın boyutları karşılaştırdıklarında, günümüzdeki bunalımın ne denli ciddi bir düzeyde olduğu görülecektir.

Emperyalizmin kendisiyle birlikte getirdiği bunalım, bazı dönemlerde daha şiddetli bir şekilde kendini göstermektedir. Bunun sonucu olarak, genel ve yapısal krizin yanında, dönemsel olarak gündeme gelen ekonomik durgunluk, emperyalizmin bunalımın daha da kalıcılaştırmakta ve derinleştirmektedir. 1970'li yıllarla başlayan ve 74-75'te kendini her alanda hissettiren ekonomik durgunluk ta, emperyalizmin yapısal bunalımlarını kat kat artırmış ve sistemi tümüyle etkisi altına almıştır. Öyle ki, yukarıda da belirttiğimiz gibi, emperyalizmin en büyük ekonomik durgunluğunun yaşandığı bir dönem olarak bilinen birinci ve ikinci emperyalist paylaşım savaşı arasında kalan yıllardaki ekonomik durgunluktan sonra, en vahim bir dönem olarak kendini dayatmıştır.

1974-1975 ekonomik durgunluğu her yönüyle emperyalizm açısından önem taşımaktadır. İlerde de belirteceğimiz gibi, bu durgunluk siyasi anlamda da bir kaosu gündemleştirmiş ve emperyalist metropollerdeki siyasi iktidarların giderek daha fazla sallanmasına neden olmuştur. Esas olarak emperyalizmin bu dönemki durgunluğuna damgasını ise iki özelliştir. Birincisi, bu durgunluk, yukarıda da belirttiğimiz gibi 1930'lardan bu yana emperyalizmin en ciddi bunalımıdır. İkincisi, bu bunalım salt olarak, emperyalist sistemin en güçlü ögesi olan ve onun öncülüğünü yapan ABD ile sınırlı kalmamış, aksine kapitalist-emperyalist sistem içinde yer alan irili ufaklı tüm ülkeleri tesiri altına almıştır. Durgunluğun baş

gösterdiği dönemden sonra, yani 70'li yılların ilk yarısından sonra ABD'de gerçek işsizlik oranı % 10'un üstüne çıkmış ve temel sanayi proleteryası içindeki işsizlik oranı resmi açıklamalara göre (gerçek sayı daha kabardır) % 12-13 oranında yükselmiştir. Aynı şekilde, gelişmiş emperyalist ülkelerin diğerlerinde de durum bundan daha farklı değildir. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde işsizlik oranı 1981 yılı sonunda % 10'u aşarak, iki milyonu bulmuştur. FAC'deki bu işsizlik oranı 1955 yılından bu yana ilk kez bu denli bir yükselme kaydetmiştir. Bu yükseliş gittikçe devam etmektedir. Diğer bir emperyalist ülke olan İngiltere'de de 3 ila 4 milyon kişi işsiz durumdadır. Bu sayı sanayide çalışanların % 12'sini kapsamına almaktadır.

1982 yılı içinde OECD * ülkelerinde, yine bu örgütün verdiği rakamlara göre toplam olarak 30 milyon işsiz vardır. Bu sayının 1983 ve 1984'te 35 milyonun üstüne çıktığı ve 1985-86' da 35 milyonu oldukça aşacağı tahmin edilmektedir. OECD içindeki büyük ülkelerin işsizlik oranlarını gösteren bir tabloyu aşağıya çıkarıyoruz.

OECD içindeki büyük ülkelerin işsizlik oranlarını gösteren tablo a

	1973	1981 ^b	1982 ^c	
ABD	4,7	7,5	9,0	
Kanada	5,5	7,5	8,2	
Japonya	1,3	2,2	2,2	
F.Almanya	0,9	5,0	6,0	
Fransa	2,6	7,5	8,5	
İngiltere	3,0	10,5	12,0	
İtalya	6,2	8,2	9,0	

a- Çalışan nüfusun yüzdesi olarak

b- Ulusal tahmin

c- Ulusal öngörü

Kaynak: OECD

Tablo 1

Emperyalist ülkeler bu derin bunalımdan kurtulmak için her türlü yola başvurmuşlardır. Gerek ekonomik ve gerekse diğer alanlarda alınan önlemler bu bunalımları aşmaya yeterli olamıyor. Denenen her yol, bunalıma temelli bir çözüm getirmekten ziyade, bunların daha da derinleşmesini beraberinde getiriyor. Enflasyon oranları emperyalist kuruluşları yerinden sarsıyor. Diğer taraftan emperyalist metropollerdeki "Yurtiçi Gayri Safi Hasıla" (YİGSH) oranlarında geçmişte olduğu gibi bir büyüme görülemiyor. Aksine bazı ülkelerde YİGSH oranları sıfır altına düşerek, eksili rakamlarla belirtiliyor. Aşağıda verdiğimiz tablo 2 ve üç'te, OECD içinde yer alan büyük emperyalist ülkelerin yıllık YİGSH ile enflasyon oranları belirtilmiştir.

OECD içindeki büyük ülkelerin YİGSHA
büyüme oranları %

	1973	1981 b	1982 ^c
ABD	5,4	1,7	-0,5
Kanada	7,5	3,0	1,0
Japonya	8,8	3,7	3,7
F.Almanya	4,9	-0,1	1,2
Fransa	5,4	0,5	2,5
İngiltere	7,5	-0,2,	0,2
İtalya	7,0	0,0	1,0

a- Meta fiyatlarına göre reel YİGSH

b- Tahmin

c- Öngörü

Kaynak: OECD

Tablo 2

(*) OECD: İKTİSADİ KALKINMA VE İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ; Eylül 1961'de kurulan OECD, üye ülkelerin sosyal ve ekonomik politikalarının oluşturulmasına ve bu politikaların koordinasyonuna yardım eder. 24 üyesi vardır. (Bütün Kuzey-Amerika ve Batı-Avrupa ülkeleri, Japonya, Avustralya ve Yeni Zelanda).

OECD içindeki büyük ülkelerin
enflasyon oranları ^a

	1973	1981 ^b	1983 ^c
ABD	6,2	8,2	7,5
Kanada	7,6	11,5	11,5
Japonya	11,7	4,7	4,5
F.Almanya	6,9	5,7	4,2
Fransa	7,3	13,5	13,7
İngiltere	9,2	11,0	10,2
İtalya	10,8	19,2	16,0

a- Tüketime göre fiyatların yıllık artış hızı

b- Tahmin

c- Öngörü

Kaynak: OECD

Tablo 3

74-75 yıllarıyla birlikte başlayan ve bu günkü açmaza giren ekonomik durgunluk ile, 1930'lu yıllarda başgösteren ekonomik durgunluk arasında bir fark daha vardır. 30'lu yıllardaki ekonomik kriz, emperyalist ülkelerin sadece bir kısmını etkisi altına almış ve özellikle bu ülkelerde sorunlara neden olmuştu. Aynı şekilde o dönemki ekonomik bunalım, tüm emperyalist metropollerini etkisi altına alamadığı gibi, emperyalist sistem içinde önemli yerleri olan tüm sektörleri de etkisi altına alamamıştı. Bundan hareketle, o dönemki bunalım kapitalist-emperyalist sistemin genel anlamıyla gelişmesi önünde bir engel durumuna gelmemişti. Ekonomik gelişmenin sürecini göreceli dahi olsa sürdürebilmesi, o dönemki bunalımın sistemi bir bütünsellik içinde etkileyemediğini göstermekteydi. Buna karşın, kapitalist-emperyalist sistemin bu gün içinde bulunduğu ekonomik bunalım, başta da belirttiğimiz gibi, tüm emperyalist ülkeleri etkisi altına almış ve ciddi bunalımlara (siyasi anlamda da) neden olmuştur. Bu bunalım sadece emperyalist metropollerden bir kaçını veya

tümüyle sınırlı kalmamış, aksine, kapitalist-emperyalist sistem içinde bağımlı, yarı-bağımlı vb. konumlarda bulunan ülkeleri de tesir sahası içine almıştır. Hatta söylenebilir ki, bu tür ülkelerde bunalım daha şiddetli bir şekilde kendini dayatmıştır.

Diğer yandan, bu günkü bunalım sanayide hatırı sayılır büyük tekeller de içinde olmak üzere hemen hemen tüm sektörleri de büyük bir çıkmazın eşiğine getirmiştir. Öyle ki, sarsılmaz ve çok güçlü bilinen dev şirketler ve bankalar bu bunalımlardan kurtulamamış ve iflasla karşı karşıya gelmişlerdir.1982 yılı içinde Drysdale, Banco Ambrosiano, Penn Square gibi bankalarla; AEG-Telefunken, International Harvester vb. gibi sanayi devleri tek tek çökmüşlerdir.

Ekonomik bunalım öyle bir düzeye gelmiştir ki, bu iflaslar kervanına devletler düzeyinde de katılımlar kaçınılmaz olmuştur. Ekonomik gelişmesini kendi iç dinamizmi ile değil de, emperyalist metropollere bağımlı bir halde gerçekleştirmek isteyen/zorunda olan devletler bu bunalımdan en fazla etkilenenler olmuşlardır. Bu ülkelerden Meksika, Arjantin, Bolivya gibi ülkeler borçlerini ödeyemez bir duruma gelmişlerdir. Bu arada Brezilya ve Türkiye gibi, boğazına kadar borçlu olan devletleri de unutmamak gerekir. Eski borçlarını kapatmak için yeni borçlar peşinde koşan bu ülkelere, uluslararası finans kuruluşları kapılarını kapatmışlardır. Çok hassas durumlarda ise, astronomik düzeydeki faiz oranlarıyla borç verilmiştir. Böylece adı geçen devletlerde bunalımın kalıcılaştırılması ve güçlendirilmesi yönünde planlı ve programlı bir şekilde hareket edilmiştir ve hala da edilmektedir.

BUNALIMIN NEDENLERİ:

Kapitalist-emperyalist sistemi bu denli tesir altına alan ve hayatın her alanında kendini dayatan bu ekonomik bunalıma, aynı sistemin mevcut işleyiş kuralları içinde çözüm aramak elbette ki, boşuna olacaktır. Çünkü, bunalıma neden olan, onu doğurup büyüten ve geliştirerek kök budak salmasına neden olan olgu kapitalizm olgusunun ve onun günümüz koşullarındaki biçimlenmesi olan emperyalizmin bizzat kendisidir. Bundandır ki, bu gün

gündemde olan derin ekonomik bunalımlar söz konusu olduğu zaman; bunun nedenlerini kapitalizm olgusuyla birlikte, çözümünü ise kapitalizm olgusunun dışında ele almak gerekir.

Az önce de belirttiğimiz gibi, kapitalist-emperyalist sistemin bu gün maruz kaldığı bunalım, kapitalizmin ekonomik yasalarının bir gereği ve bu yasaların maddi yaşamla bütünleşmesinin bir sonucudur.

Kapitalizm ve onun son aşaması olan emperyalizm döneminde; üretimin toplumsallaşması ile özel mülkiyet arasındaki antagonizma, yani uzlaşmaz çelişki, bu gün içinde bulunulan krizin de temel kaynağıdır. Krizleri kaçınılmaz kılan bu olgudur. Emperyalizm aşamasının kendi işleyiş kuralları içinde bir yığın belirgin özelliği vardır. Konumuzu ilgilendirmesi bakımından bu özelliklerden en önemlisi olan ikisine burada tekrar değinmekte yarar vardır.

Bunlardan birincisi, emperyalizmin sermayeyi merkezileştirdiği ve ona uluslararası bir karakter kazandırdığı olgusudur. Emperyalizm döneminde, o döneme kadar ulusal sınırlar içine sıkışmış olarak duran sermaye; kapitalizmin serbest rekabetçi döneminden sonra, kendi ulusal sınırlarını aşarak uluslararası sermaye durumuna gelir. Emperyalizm döneminde belirgin olgunun meta ihracı yanında sermaye ihracının önem kazandığının söylenmesi bundan dolayıdır.

İkincisi ise; nasıl ki emperyalizm döneminde sermayenin merkezileşmesi gündemleşiyorsa, buna paralel olarak üretimin de merkezileşmesi olayıdır. Üretim, emperyalist aşamaya denk düşen dönemde merkezileşerek toplumsallaşır. Temeli özel mülkiyet ilişkilerine dayanan kapitalizm, üretimin toplumsallaşmasını hazmedemez. Bu durum kapitalizmin yaşayış kurallarına ters düşer. Kapitalizmin son evresinde hazmedemeyeceği böylesi bir olguyu yaratması, aynı zamanda onun sonunu da beraberinde getirmektedir. Kapitalizmin bizzat kendisinin doğduğu yeni olgu, yani toplumsallaşmış üretim, kendine uygun bir üretim ilişkisini zorunlu kılar. Bu evrede, yeni üretim ilişkisinden yana olan üretici güçler ile eski üretim ilişkisi arasındaki çelişme gittikçe artar. Bu savaş, yeniden ve ileriden yana olanın lehine sona erer. Devrim olgusunda ifadesini bulan bir

gelişme sonucu, ortaya, toplumsal üretime denk düşen yeni bir üretim ilişkisi, toplumsal mülkiyet temeline dayalı bir toplum çıkar. Eski üretim ilişkisi ile ona uymayan toplumsallaşmış üretim arasında, kapitalizmin son evresinde görülen çelişmeler ve bu çelişmelerin kızıştığı dönemler, aynı zamanda ekonomik krizlerin de yükseldiği dönemlerdir. Bir başka deyişle, sınıf savaşımının keskinleştiği dönemlerde ekonomik bunalım da boyutlanmaktadır. Kapitalizm var olduğu sürece, sınıflar arası savaş durmayacağına ve gittikçe daha da keskinleşeceğine göre, emperyalizmin bunalımları da gittikçe derinleşecektir.

Olaya bu yönüyle yaklaşıldığında, sistemin derin bunalımlarının mevcut araç ve gereçlerle çözümlenemeyeceği de daha iyi ortaya çıkar. Bu yüzdendir ki, emperyalizmin ve genel anlamıyla kapitalist-emperyalist sistemin bu gün içinde bulunduğu ekonomik krizin sürekli ve yapısal olduğu her halükarda vurgulanmaktadır. Bu süreklilik sistemin devrimler yoluyla parçalanmasına ve bu sistemin biçimlendiği özel mülkiyet temelinin yerine toplumsal mülkiyet temelinin oturtulmasına dek sürer. Lenin, kapitalizmin son evresi olan emperyalizm aşamasına "can çekişen kapitalizm" dediği zaman, yukarda belirtmeye çalıştığımız temelden hareket ediyordu.

Kapitalist-emperyalist sistemin içinde bulunduğu derin ekonomik bunalımın, yukarda aktarmaya çalıştığımız bu temel nedeni yanında, diğer bazı nedenleri de vardır. Her ne kadar bu nedenler yukardaki temel neden kadar belirleyici değillerse de, yine de bunalımın boyutlanmasında gözardı edilemeyecek kadar rolleri vardır. Sistemin kendi iç işleyişinden kaynaklanan temel bunalım nedeni ile birlikte; ekonomik krizin boyutlanmasında önemli bir nokta da, emperyalizmin elinde bulunan pazarların gittikçe daralmasıdır. İkinci emperyalist paylaşım savaşı akabinde büyük bir ivme kazanarak gündemleşen bağımlı, yarı-bağımlı, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin bağımsızlıkları kapitalist-emperyalist sistemi dünyanın dört bir yanındaki önemli sömürü ve pazar alanlarından yoksun bırakıyordu. Sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı sürdürülen mücadelede, halklar, kapitalist-emperyalist sistemden gerek ekonomik ve siyasal, gerekse askeri alanlarda kopuyorlardı. Genel anlamıyla klasik sömürgeciliğin büyük oranda

parçalandığı ve yok olduğu bu süreçte, emperyalizm Doğu-Avrupa'dan Balkanlar'a; Asya'dan Afrika'ya ve Hindi-Çin'ine kadar önemli mevzilerini kaybediyordu. Daha sonraki dönemlerde de Latin-Amerika'da gündemleşen anti-emperyalist mücadeleler, Küba devrimi ile, başta ABD olmak üzere, kapitalist-emperyalist sisteme onarılması güç darbeler indiriyordu. Küba devrimini Nikaragua izliyor ve o'nu da daha nice Latin-Amerika ülkesinin devrimci mücadelesinin izleyeceği şimdiden kendini dayatıyordu. Bağımsızlık ve özgürlük mücadelesiyle emperyalizmin ve sömürgeciliğin baskı ve sömürü cenderesi altından kurtulan halklar, pazarlarını emperyalist sömürü tekellerine büyük oranda kapatarak, metropollerdeki ekonomik krizin daha da boyutlanmasını hızlandırıyorlardı.

Bağımsızlığına kavuşan halklar, sömürgecilik ve emperyalizme bağımlılık dönemlerinin birer ürünleri olan emperyalist kuruluşlara da tek taraflı el koyarak, bunları kendi ulusal ekonomilerinin güçlendirilmesi doğrultusunda kullanmaya başlamışlardır. Her ne kadar emperyalizm kendisi açısından büyük kayıplara neden olan bu duruma engel olmak istemekteyse de, son tahlilde başarılı olamamaktadır. Emperyalizmin kendi işleyiş kurallarına denk düşen bir sömürgeci politikayı, yeni sömürgecilik olgusunu da hayata geçirmesi, istenildiği düzeyde bir sonuç vermemiştir. Bağımsızlığına kavuşan halkları yerli işbirlikçi burjuvaziler aracılığıyla sömürmeye devamda ifadesini bulan yeni sömürgecilik, daha şimdiden birçok ülkede fiyaskoyla sonuçlanmış durumdadır. Zaman zaman emperyalizm bu politikasıyla bazı başarılar elde etmiş ve şu anda da bazı mevzilere sahipse de, bu durumun sürekli olmayacağı ve yakın bir gelecekte bu tür ülke halklarının emperyalizm ve onun ülke içi dayanaklarını yerle bir edecekleri açık bir şekilde görülmektedir.

Emperyalizmden bağımsızlaşıp, tekellerin sömürüsüne son veren bu ülkeler, salt olarak emperyalizmin pazarlarının daralmasına neden olmamışlardır. Aynı şekilde bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini başarıya götüren ezilen-mazlum halklar, ülkelerinde sosyalizmin inşası için de yoğun bir çaba içine girmişlerdir. Bu durum dünya sathında sosyalizmden yana güçlerin daha da büyümesini ve derinlemesine bir önem kazanmasını beraberinde getir-

miştir. Bağımsızlığına kavuşup, kendi ülkesinde sosyalist bir toplumun inşa çabası içine giren devrimci güçler, uluslararası alanda Sosyalist ülkeler ile ekonomik ve diğer alanlarda işbirliği içine girmişlerdir. Emperyalist tekeller yerine, sosyalist sistem ile karşılıklı yardım ve dayanışma anlayışı içinde ekonomik kalkınma ve yeni bir toplumu, sosyalizmi inşa etmeyi tercih eden devrimci güçler, iki önemli olguyu hayata geçirmişlerdir.

Bunlardan birincisi, emperyalist tekellerin egemenliklerine büyük oranda son vererek, genel anlamda kapitalist-emperyalist sistemin pazar alanlarını biraz daha daraltmalarıdır. Bu durum emperyalist metropollerdeki ekonomik bunalımın derinleşmesi yönünde önemli bir etken olmuştur.

İkinci olgu ise; bağımsızlığına kavuşan ülkelerin dünya sathında Sosyalist sistem ile oluşturdukları ilişkiler, genel anlamıyla uluslararası düzeyde emperyalizm, sömürgecilik ve her türden gericiliğe karşı mücadele veren sosyalist ve ilerici güçlerin genişlemesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bir yandan kapitalist-emperyalist sistemin zayıflaması ile bir paralellik taşıyan ekonomik bunalımların derinleşip boyutlanması, diğer yandan dünya düzeyinde sosyalist sistem ve devrimci güçlerin her alanda boyutlanıp kök budak salmasında önemli bir rol oynayan bağımsızlık ve ulusal kurtuluş hareketleri, aynı zamanda emperyalist metropollerdeki proleterya hareketlerinin de güçlenmesine önemli katkılarda bulunmuşlardır. İşçi sınıfı hareketi göreceli de olsa bir gelişme dönemine girmiştir.

Son yıllarda emperyalist metropollerdeki grev dalgaları, proleteryanın emperyalist burjuvaziye karşı mücadelesinde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle krizin gittikçe derinleştiği bu dönemde, ağırlaşan ekonomik bunalımların faturasını işçi sınıfına yüklemek isteyen emperyalist burjuvazi, ekonomik bunalımlarını çözüme kavuşturamadığı gibi, işçi sınıfının kararlı grev direnişleriyle karşılaşmış ve bu durum ekonomik bunalımın daha da boyutlanmasına neden olmuştur. İngiltere, İtalya, Fransa, F. Almanya, Danimarka gibi emperyalist devletlerde işçi sınıfının grev hareketleri, ağırlıkta ekonomik talepleri içermekle beraber, zaman zaman siyasi talepler, sosyal hak ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesi taleplerini de içererek, emperyalizmin buna-

lımlarının siyasi düzeye sıçratılmasında da önemli katkılarda bulunmuştur. Her gün sayıları biraz daha kabaran işsizler ordusu emperyalist devletlerin bir "baş belası" haline gelmiştir.

Kapitalist-emperyalist sistemin bunalımlarının derinleşmesinde önemli faktör de açıktır ki, Sosyalist sistemin varlığı olmuştur. Artı-değer sömürüsünün bulunmadığı sosyalist ülkelerde üretilen mallar, temelini artı-değer sömürüsü üzerine inşa eden kapitalist-emperyalist ülkelerde üretilen mallara kıyasla daha ucuza mal edilmektedir. Aynı zamanda, daha sağlam ve kullanışlı olarak imal edilen sosyalist patentli imalatlar, bu nedenle emperyalist metropollerde de tüketiciler tarafından oldukça cazip karşılanmaktadır. Bu durum, sosyalist ülkelerin emperyalizmin kendi iç pazarlarında bile o'na rahat bırakmadığı anlamına gelir. Sosyalist ülkelerin bu yöndeki başarıları her gün gözle görülür bir şekilde artış kaydetmektedir. Diğer taraftan sosyalist ülkeler, zengin doğal kaynaklarına karşılık, emperyalizmin gelişkin tekniğinden yararlanma ve bunalı sosyalizmin geliştirilip güçlendirilmesi doğrultusunda kullanmada da oldukça başarılı olmaktadır. Bu başarıları örnek olarak Sovyetler Birliği ile F.Almanya arasında imzalanan doğal gaz-boru hattı anlaşması gösterilebilir. Bu anlaşma gereğince, Sovyetler Birliği, F. Almanya'nın binlerce km. uzunlukta Sibiry'a ya kadar döşeyeceği boru hattına karşılık, F. Almanya'ya bu boru hattından doğal gaz verecektir. ABD emperyalistleri tüm olanaklarını kullanarak, böylesi bir anlaşmanın önlenmesi için her yola baş vurdular. Ancak Batı Alman emperyalistleri, kendi ihtiyaçlarından doğan bu cazip anlaşmayı ABD'nin tehditlerine ve o'na rağmen bozmadılar ve böylece boru hattı yapımı yürürlüğe girmiş oldu.

Kuşkusuz, sosyalist sistemin gelişip güçlenmesi, genel anlamda emperyalizme büyük darbeler indirmekte ve kapitalist-emperyalist sistemin bu gün içinde bulunduğu derin ekonomik bunalımların daha da boyutlanmasında önemli bir faktör olmaktadır.

Kapitalist-emperyalist sistemin ekonomik bunalımlarının derinleşip sürmesindeki diğer bir neden de, emperyalist tekeller arasındaki pazar kavgasının bir sonucu olarak gündemleşen gelişmelerdir. İkinci emperyalist paylaşım savaşı akabinde, emper-

yalist sistem içinde tartışmasız bir şekilde öncülük misyonunu üstlenen ABD emperyalizmi; bu üstünlüğünü, 1960'ların sonlarından itibaren yavaş yavaş kaybetmeye başladı. Hitler faşizminin ve o'nu destekleyen büyük Alman emperyalist tekellerinin

(başta Krupp tekeli olmak üzere) neden oldukları savaştan sonra ortaya çıkan F. Almanya ekonomisi tam bir çöküntü içine girmiş ve savaştan gördüğü zararlarla birlikte bunalım alabildiğine boyutlanmıştı. Her savaşın doğal bir sonucu olarak gündemleşen ekonomik bunalım, açlık düzeyine kadar varan bir yoksulluk, ahlaki çöküntü, siyasi boşluk vb. savaşın mağlubu Almanya'yı bir baştan diğer bir başa tesiri altına almıştı. Savaş sonrası dönemde Batı Alman emperyalizminin uluslararası planda ABD emperyalizmi ile boy ölçüşecek durumu yoktu. FAC (Federal Almanya Cumhuriyeti), savaş sonrası tahribatları önlemeye ve ekonomiyi tekrardan düze çıkarmaya çalışırken, ABD tekelleri mevcut şartlardan azami ölçüde yararlanıp, eski Alman emperyalist tekellerinden boşalan pazarlara tek tek el koyuyor ve bunları kendi egemenlikleri altına alıyordu. Zaten emperyalistler arası savaşlar da pazarların yeniden paylaşılması değilmiydi? ABD emperyalistleri de savaşın galibi olarak, kapitalist-emperyalist sistem içindeki otoritesini adım adım sağlamlaştırıyordu.

Almanya için durum neydiyse, Japonya için de oydu. Japon emperyalistleri de savaştan yenilgi ile çıkmış ve derin ekonomik bunalımlara maruz kalmıştı. Kendi iç sorunlarıyla uğraşıp, iki atom bombasının ve diğer savaş tahribatlarının yaralarını sarmaya çalışıyordu. Bu yönüyle, yeniden inşa sürecini yaşayan Japonya da, eski egemenlik alanlarının (Almanya kadar olmasa bile) büyük bir bölümünü yeni ve güçlü emperyalist devlete ABD'ye terk etmişti. Ancak bu durum uzun süre devam etmedi. Gerek Federal Almanya, gerekse Japonya, savaş sonrası ekonomilerini kısa bir müddet ve geçici bir süre için de olsa, büyük oranda düzlüğe çıkarmış, eskisi kadar olmasa bile, oldukça güçlü bir şekilde ABD tekellerinin karşısına dikilmişlerdir. Özellikle ABD'nin Vietnam'daki yenilgisi ile birlikte, FAC ve Japonya ABD emperyalizmine karşı kafa tutmanın zamanı geldiğine inandılar. Esas olarak Vietnam yenilgisi ile birlikte ABD emperyalizminin sistem içindeki tartışılmazlığının da sona erdiği

söylenbilir. ABD emperyalizminin tartışılmazlığının sona ermesi, o'nun sistemin hala da en güçlü ve belirleyici ögesi olduğunu yadsımaz. Ama, emperyalistler arası çelişkilerin de gittikçe keskinleştiği de açık bir şekilde görülmektedir. Ve bu tartışılmazlığın sona ermesi, birçok noktalarda olduğu gibi, ekonomik alanda da kendini dayatmıştır. Özellikle Japon emperyalizminin son yıllarda otomobil, elektronik ve diğer sektörlerde kaydettiği ilerleme, ABD emperyalist tekellerinin bu sektörlerdeki egemenliklerini sarsıyor ve bu tekellerin ellerindeki pazarların bir kısmını kendi denetimine alabiliyordu. Japonya'nın bu durmu salt olarak ABD'yi değil, diğer emperyalist ülkeleri ve bir bütün halinde kapitalist-emperyalist sistemi derinden etkiliyordu. Japonya'nın bu başarısına gelince; bu Japon tekellerinin daha az sömürücü veya diğerlerine nazaran daha çalışkan olduklarından dolayı değildir. Her şeyden önce Japonya'nın bu başarısını iş gücünün yüksek orandaki üretkenliği ve bunun ucuzluğunda aramak gerekir. Durum böyle olunca, Japon emperyalist tekellerinin diğer emperyalist tekellere nazaran çok daha ucuza mal ettikleri ürünler, doğası gereği daha ucuz bir şekilde pazarlara sürülüyor ve daha rahat bir şekilde tüketici bulabiliyor. Hatta Japon sanayisinin bu ürünleri diğer emperyalist metropollerde bile yerli mallarına kıyasla daha fazla bir rağbet görüyor ve bu rağbet her geçen gün biraz daha artıyor. ABD başta olmak üzere, diğer gelişkin emperyalist tekellerin bu duruma bir önlem bulmak için gösterdikleri yoğun çabaların nedeni de budur. Japonya'nın bu durumu aynı zamanda, emperyalist sistemin üç ayrı başa ayrılmasını da beraberinde getirmiştir. Bir yandan sistemin hala da en güçlü ögesi olup, öncülüğünü yapan ABD, diğer yandan AET ülkeleri ve üçüncü emperyalist güç olarak ta Japonya.

Emperyalist ülkeler arasındaki rekabet ve bu rekabetin ekonomik bunalım üzerindeki etkileri, salt olarak ekonominin bu yönü ile sınırlı kalmamaktadır. Ayrıca uluslararası para sisteminin bileşiminde de bu rekabet bir hayli keskinleşmiş durumdadır.

Bilindiği gibi, ikinci emperyalist paylaşım savaşı akabinde, savaşın da verdiği üstünlükle ABD doları uluslararası para sisteminin merkezini oluşturuyordu. Buna bağlı olarak dolar, ulus-

lararası sermayede de odak noktası durumuna gelmişti. Ancak bu durum da uzun süre devam etmedi. ABD'nin Vietnam yenilgisi ile birlikte; nasıl ki, diğer emperyalistler ABD'nin üstünlüğüne karşı baş kaldırdıysa, doların da üstünlüğüne karşı önemli itirazlarda bulundular. Bunun sonucu olarak, ABD doları 1971 yılında altın standartlarından koparıldı. Amerikan parasının "dalgalanmaya" bırakılmasından sonra, yavaş yavaş yeni bir uluslararası para sistemi ortaya çıkmaya yüz tuttu. Artık bir değil, birkaç para uluslararası mübadelelerde yer almaya ve Merkez bankalarının rezerv olarak tutulmaya başlanmıştı. Uluslararası para sisteminin bu şekilde çok yönlü bir kutuplaşmayla karşı karşıya gelişi (Multi Polarisation), ABD ekonomisinin tartışılmazlığının sonunun geldiğini vurguluyordu. Batı Alman ve Japon emperyalistlerinin bu dönemde ekonomik alanda kaydettikleri gelişmeler, bu devletlerin paralarının da uluslararası para sistemi içindeki rolünü arttırmayı beraberinde getirmiştir. 1973 ve 1979 yıllarında Merkez bankalarının ellerinde bulundurdukları resmi rezervlerin bileşimi, konumuzu aydınlatma bakımından ışık tutucudur. 1973'te rezervlerin % 85'i dolar, % 6'sı Mark ve % 0'ı Yen'den oluşurken; 1979'da Dolar % 78, Mark % 12 ve Yen % 4 oranında resmi rezervlerdeki yerlerini almışlardı. Buna bağlı olarak 1979'da OPEC'in yeni yatırımlarının yalnızca % 60'ı Dolar olarak gerçekleşmiştir. Geri kalan bölümü ise, diğer para-lar tarafından paylaşılmıştı.

Uluslararası para sistemi içindeki bu istikrarsızlık, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkileri ve bu sistem içinde peyder pey büyüyüp derinleşen ekonomik krizin vahimliğini gösteren önemli bir olgudur.

Emperyalizmin ekonomik bunalımının bir diğer nedeni de, son yıllarda astronomik rakamlarla ifade edilebilecek bir şekilde artış kaydeden askeri harcamalardan kaynaklanmaktadır. Militarist eğilim ve bu eğilimin güçlendirilmesi emperyalizmin en önemli özelliklerinden bir olup, Lenin'in "emperyalizm her alanda gericiliktir" belirlemesine tamı tamına uygun düşmektedir. Emperyalizmin "can çekişen kapitalizm" olma özelliği, o'nun eldeki tüm araç ve gereçleri kullanarak ömrünü biraz daha uzatmak doğrultusunda azami çaba göstermesini de beraberinde

getirmektedir. "Can çekişmeden" kurtulmak ve sömürü düzenini bir müddet daha devam ettirebilmek için, emperyalizm, bütün araçlarını kullandıktan sonra, son çare olarak ta saldırgan bir politika izler. Bu saldırgan politikayı hayata geçirmek ve hiç değilse bu alanda başarılı olmak için de silahlanma çabalarını alabildiğine yoğunlaştırır. Militarizmi devreye sokar. Emperyalizm, militarist eğilimini hızlandırarak; gerek ulusal bağımsızlık mücadelelerini vererek emperyalizmden bağımsızlaşan ve böylece tekellerin pazar alanlarını daraltan ülkelerin, gerekse kapital-emperyalist sistemden koparak sosyalist bir toplumun inşa uğraşı içinde olan ülkelerin pazarlarını yeniden elde edebilmek için çaba sarfeder. O, bu yüzdendir ki, yılda milyarlarca doları askeri harcamalara ayırarak, kaybettiği bu pazarları zor yoluyla tekrardan elde etmeyi hedeflemektedir. Emperyalizmin bu saldırgan özelliği, o'nun hamurundaki mayadan kaynaklanmaktadır.

Ne var ki, emperyalizm, silahlanma harcamalarını artırmakla ne eski pazarlarına kavuşabilmekte, ne yeni pazarlar elde edebilmekte ve ne de ekonomik bunalımlarına bir çözüm bulabilmektedir. Silahlanma için ayrılan her dolar, ekonomideki gedikleri biraz daha büyütme ve sonu olmayan açmazın içine biraz daha itmektedir. Butün bunlara rağmen emperyalizm, saldırgan karakterinin bir ürünü olarak silahlanma sevdasından vaz geçmemektedir. Ekonomik bunalımın derinleşmesi pahasına da olsa, insanlığın büyük bir bölümünün imhası anlamına gelebilecek nükleer bir savaşın denenmesi pahasına da olsa, silahlanma çabalarını her gün biraz daha hızlandırmakta ve bütçesinin büyük bir bölümünü bu harcamaya ayırmaktadır. 1981 yılı içinde beş büyük ülkenin ABD, Federal Almanya, Japonya, Fransa ve İngiltere'nin silahlanmaya harcadıkları para yukarıda belirttiğimiz konuya ışık tutucu olup, aşağıya aktarılmıştır.

1981 Yılı içinde beş büyük emperyalist devletin silahlanmaya harcadıkları para miktarı

ULKELELER	MİKTAR	Milyar Dolar
ABD	162	Milyar Dolar
İngiltere	23,7	" "
Fransa	19,2	" "
F.Almanya	18,6	" "
Japonya	10,9	" "
TOPLAM:	234,4	Milyar Dolar

Tablo 4

Yukarıda verilen rakamlar, görüldüğü gibi 1981'e ait. Silahlanmaya ayrılan paranın 1985'e kadar kat kat arttığına şüphe yok. İnsanlık ve gelecek için hiç bir faydası olmayan, yalnızca sömürücü ve egemen güçlerin kendi egemenliklerini devam ettirmek için ezilen-mazlum halklara ve dünya ilerici güçlerine bir saldırı amacını taşıyan silahlanma yarışının, ABD'de Reagan, Federal Almanya'da H. Kohl ve İngiltere'de M. Thatcher yönetimlerinin iktidara gelmelerinden sonra çok daha büyük rakamlarla ifade edildiği bilinen bir gerçektir. Bu arada unutulmaması gereken bir nokta daha vardır, o da; yukarıda verilen rakamlar sadece beş emperyalist devletin silahlanma harcamalarını (1981) göstermektedir. Bunun dışında, silahlanma çabalarının kapitalist-emperyalist sistemin diğer öğelerinde de sürdürüldüğü hesaba katılırsa, sistemin bir bütün halinde silahlanma harcamalarına ayırdığı parayı daha yüksek rakamlarla ifade etmek gerekirdi.

Kapitalist-emperyalist sistemin bu gün içinde bulunduğu ekonomik çıkmazın nedenlerini yukarıda kısaca belirtmeye çalıştık. Ne var ki, sistemin bunalımı sadece ekonomik düzeyle sınırlı kalmamaktadır.

Burjuvazinin, ekonomik bunalımlara paralel olarak, siyasi anlamda da yaşadığı bunalımlar; bir çok ülkede devletin biçiminde totaliter değişiklikleri de beraberinde getirmektedir. Kapitalist-emperyalist sistemin içine girdiği bu girdabın siyasi yönleri açıklanmadan, burjuvaziye ve genel anlamda sömürü düzenine karşı verilen/verilecek mücadelede izlenmesi gereken devrimci hattın netleşmesi de olanaklı değildir.

(Devam edecek)

SEMÎNER LI SER;

HEVKARÎ ÇIMA BELAV BÛ ?

Rizgarîxwazên Netewayên Kurdistanê li ser belavbûyîna Hevkarî li pê hev çend semîner pêk anîn. Ji nêzikî 20 Partî, Hêz, Rêxistin û kesên Welatparêz, li dor 400 kesan di van semîneran de beşdar bûn. Ev karûbar heta niha li 6 bajarên mezin yê Ewropa pêkhat.

Bo çî ev semîner pêk hatin:

Belavbuyîna Hevkarî bibû grêkek mezin. Gelê me û gelek Hêz, Rêxistin û kes dipirsîn;

- Gelo çima Hevkarî belav bû ?
- Kê bû sedemê belavbuyîne ?
- Kê ji pêkanîna Hevkarî reviya ?
- Ji bo çî Hevkarî Pêknehat ?

- Armanca Hevkarî di destpêkê de çî bû û îro di çî rewşê de ye ?
Gelek pirsiyarên bersiv jê re bê dayîn û gelek grêkên nebişkivî li erdê mabûn.

Weke kesên ku di avê werbin û hêviyan ji kevzê bikin, wisan jî belavbuyîna Hevkarî bû hêvî ji hin hêz û kesan re û bû benîştê di devê tiralan ku hêviya çareserkirina problemên xwe di axaftina li ser belavbûyîna Hevkarî de civandin, gelek tiştên ne li rê ji hevalên xwe û hêz kesan re digotin...

Demek dirêj, greek û problemeên îro û rewş li Welat kete bin siya belavbuyîna Hevkarî. Me, Rizgarîxwazên Netewayên Kurdistanê (R.N.K) li hin hêzên ku di Hevkariyê de cîh girtibûn, rexne girtin û me ji wan re diyar kir ku bi hemu tewr û rêyên şoreşgerî em dê belavbuyîna Hevkarî ji gelê xwe û cîhanê re vekin.

Me pêwîst dît ku, em ji gelên xwe û cîhanê re, ji partî û, Hêz rêxistin yên welat re û ji kesên demokrat re bi gelemperî vê grêkê vekin û bi vî awayî bersiva pirsan bidin. Rê ji bo hevkarî û nêzîkahiya hêz û rêxistinên Welat re fireh bikin, kêmasî û bûyeran bi awakî şoreşgerî diyar bikin.

Semîner li ku pêk hatin :

Destpêk, 30'ê Adarê li Stockholm, di pê re 19'ê Gulanê li Koln, ya sisiyan, 8'ê Hizranê li Parîs, ya çaran, 15'ê Hizranê li Arnhem (Hollanda), ya pêncan 23'ê Hizranê li Berlîn û ya şeşan 30'ê Hizranê li Kopenhagen.

Semîner tev bi awakî şoreşgerî hatin meşandin û guhdar û mêvanan pirsên xwe kirin. Wan di semîneran de axaftin jî û diyar kirin ku, ji bersiv û xeberdanan têr bûn. Lê hinek xwestin ku armanca semîneran biguhurînin. Hin xeberdan û kiryarên ne di cîh de hatin kirin. Lê bi bêhna fireh û bi awayên şoreşgerî rê li nesaziyan ne hate vekirin.

Ev karûbarên ku pêk hatin, vlahiyeke mezin dagirtin. Dost û hêz sipasî û dilxwesiyan xwe dan zanîn û gotin ku, pêwîst bû ev kar ji mêj ve bihata kirin. Em, Rizgarîxwazên Netewayên Kurdistanê (R.N.K) pê bawerin ku, me di vî warî de berpirsiyariya xwe pêk anî, pêk tînin û em diyar dikin ku, di hemu warî de em dê baren xwe hilgirin.

Partî, hêz û rêxistinên ku di van semîneran de beşdar bûne ev in: TKSP, PPKK, TKSP-Roja Welat, KÎP-GBK, KÎP, SVP, TKP(B), Kurtuluş, Rizgarî, Têkşîn, Ala Rizgarî, Mala Gelê Kurd, Partiya Gel ya Kurdistanê Iraq, Halkın Kurtuluşu, Partizan, Partizan Yolu Acilciler, Dev-Yol û TKP.

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org